

SAMRÁÐSVETTANGUR UM AUKNA HAGSÆLD Iceland Growth Forum

Efnahagsleg markmið og þjóðhagsrammi

2. fundur Samráðsvettvangs um aukna hagsæld

20. mars 2013

SAMRÁÐSVETTANGUR
UM AUKNA HAGSÆLD
Iceland Growth Forum

Dagskrá

1. Samantekt frá síðasta fundi

2. Efnahagsleg markmið Íslands til 2030

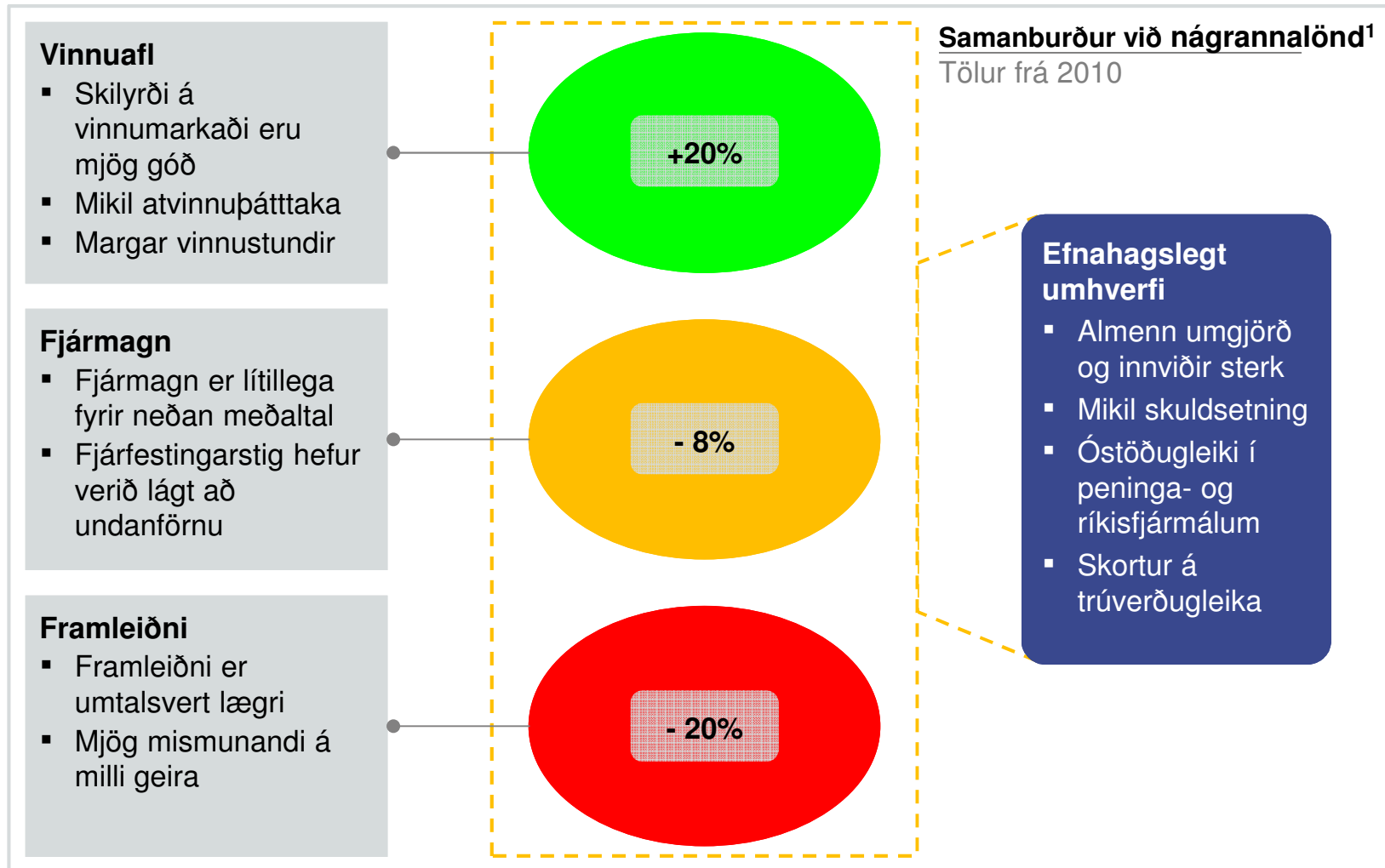
3. Tillögur um þjóðhagsramma

Stutt upprifjun á því hvers vegna við erum hérna...

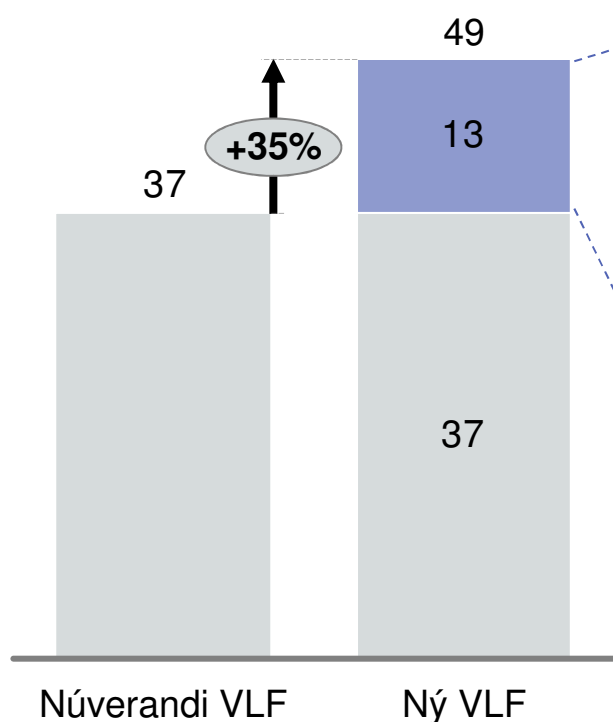
Við stefnum á að brúa bilið gagnvart nágrannaríkjum með aukinni fjárfestingu og framleiðni...

...enda til mikils að vinna ef því marki væri náð

Verg landsframleiðsla (VLF) á mann

Kaupmáttarleiðrétt, þúsundir evra, 2011

Með nokkurri einföldun má draga árleg heildaráhrif þess að brúa bilið með eftirfarandi hætti¹:

- Auknar rauntekjur heimila sem nema **3-4 milljónum á ári**

- **5-6 sinnum** árlegur rekstrarkostnaðar **Landspítalans**

- Fjárfesting sem nemur **3-4 sinnum** árlegum kostnaði **vegagerðarinnar**

¹ Gert er ráð fyrir sömu samsetningu á landsframleiðslu (einkaneyslu, samneyslu og fjárfestingu). Gengi evru gagnvart krónu metið EUR/ISK=170. Gert er ráð fyrir 2,7 einstaklingum að meðaltali á hverju heimili.

Ísland þarf að halda vel á spöðunum til að endurheimta líf skjör í hæsta flokki þróaðra ríkja

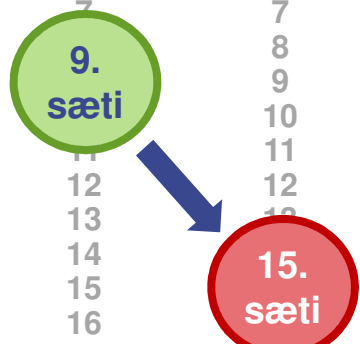
Landsframleiðsla á mann, sæti Íslands

Fallið hærra án kaupmáttarleifréttingar

- Ísland hefur fallið um **6 sæti** í alþjóðlegum samanburði meðal þróaðra ríkja **á kaupmáttarleifrétti landsframleiðslu** á mann
- Framleiðslan hefur nánast staðið í stað yfir tímabilið
- Líf skjjaraskerðingin hefur virkað meiri þar sem **Ísland hefur fallið harkalega niður listann án kaupmáttarleifréttingar** eða um **15 sæti**
- Á þeim mælikvarða hefur **framleiðsla dregist saman um ríflega 20%** á tímabilinu

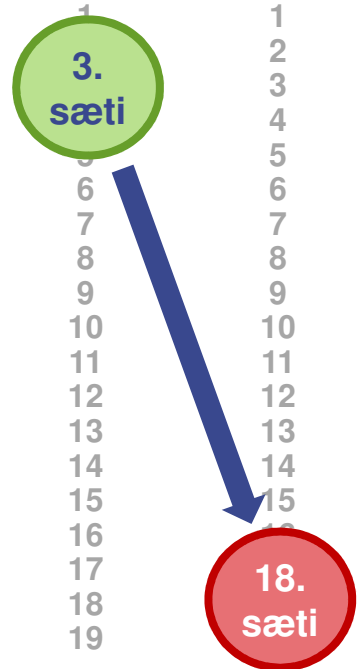
Kaupmáttarleifrét

2006	2011
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19

Án leifréttingar

2006	2011
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19

Umræður síðasta fundar gáfu til kynna breiðan stuðning við markmið verkefnisins

1. Stuðningur við verkefnið

- Almenn sátt var um grunnmarkmið verkefnisins
 - *Skapa aukinn skilning og gagnsæi*
 - *Grundvöllur samtals og skoðanaskipta*
 - *Víkka sjóndeildarhringinn í umræðu efnahagsmála*

2. Tímalína verkefnisins

- Í samræmi við óskir meðlima Samráðsvettvangsins, verða hagvaxtartilögur fyrst ræddar á þriðja fundi

3. Skýrari markmiðasetning

- Verkefnisstjórn hefur mótað tillögu um skýr efnahagsleg markmið

Almenn sátt var um grunnmarkmið verkefnisins

Aukin hagsæld á Íslandi

Innlendi geirinn

- Auðvelda aðgang að mörkuðum
- Nýta stærðarhagkvæmni
- Auka skilvirkni í reglusetningu og eftirliti

~70.000 störf

Auðlindageirinn

- Hámarka verðmæti í orkugeiranum
- Skapa aukin verðmæti í ferðaþjónustu
- Auka skilvirkni í auðlindagreinum

~25.000 störf

Alþjóðlegi geirinn

- Tryggja aðgengi að hæfu vinnuafli
- Auka skilvirkni í þekkingar- og nýsköpunarþróun
- Auka erlenda fjárfestingu

~25.000 störf

Opinberi geirinn

- Sameina og efla einingar ríkisins
- Auka skilvirkni í innkaupum
- Tryggja skilvirkt menntakerfi

~45.000 störf

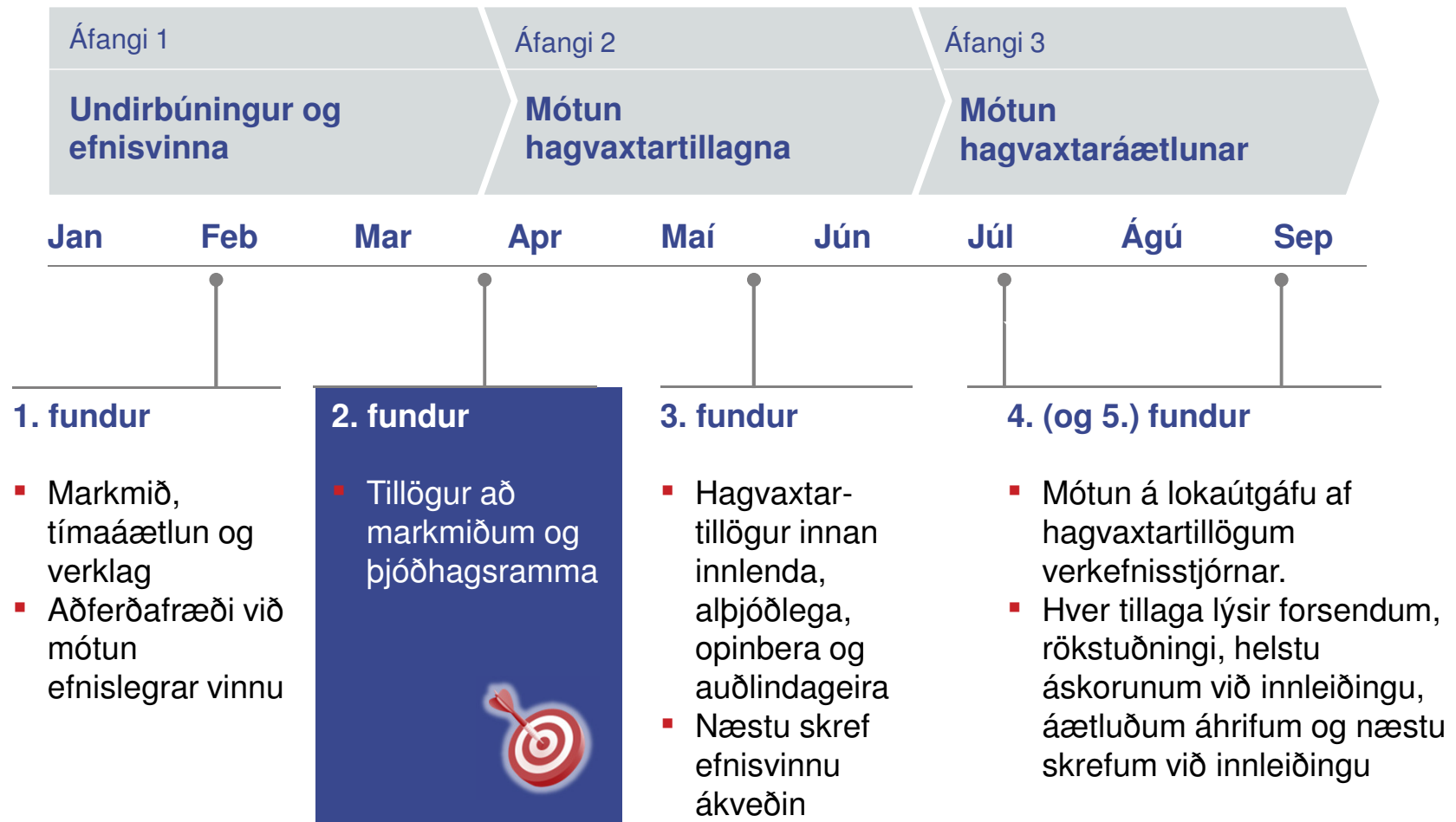
Þjóðhagsrammi

- Meginþættir hagkerfisins, þ.e. fjármál hins opinbera, peningamál, forsendur á vinnumarkaði og fyrirkomulag húsnæðismála

Viðfangsefni dagsins

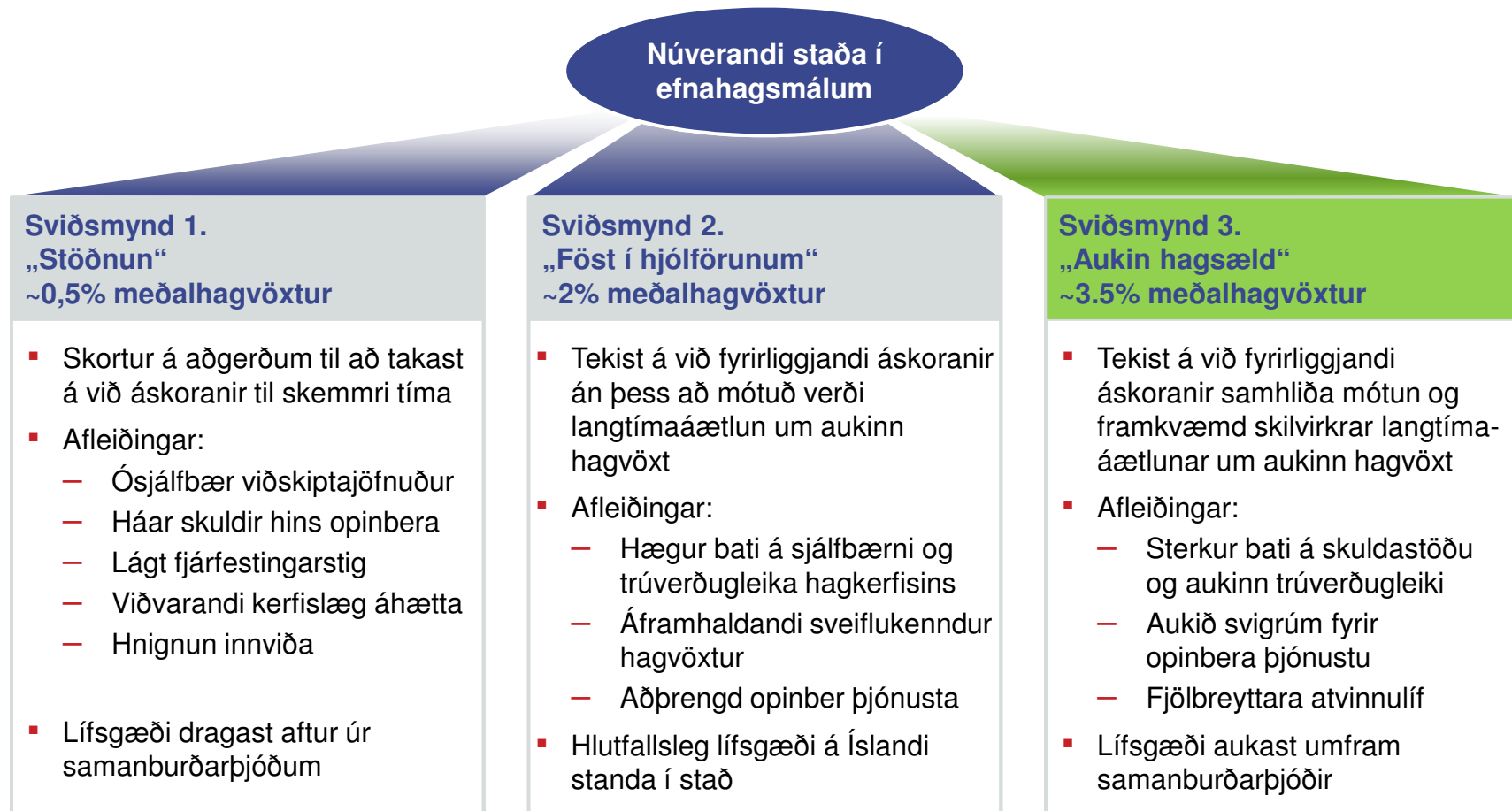
2. Tímalína

Uppfærð tímalína verkefnisins

Samstaða ríkir um mikilvægi þess að stuðla að auknum hagvexti á komandi árum

Dæmi um mögulegar sviðsmyndir í þróun efnahagsmála

Contents

1. Samantekt frá síðasta fundi

2. Efnahagsleg markmið Íslands til 2030

3. Tillögur um þjóðhagsramma

Raunhæf en metnaðarfull markmið

1 →

Meðalhagvöxtur nemi **3,5% á ári** fram til ársins 2030¹ sem samsvarar **2,6% vexti á hvern íbúa**

2 →

Skuldahlutfall hins opinbera verði komið niður fyrir **60% af VLF** fyrir 2030²

3 →

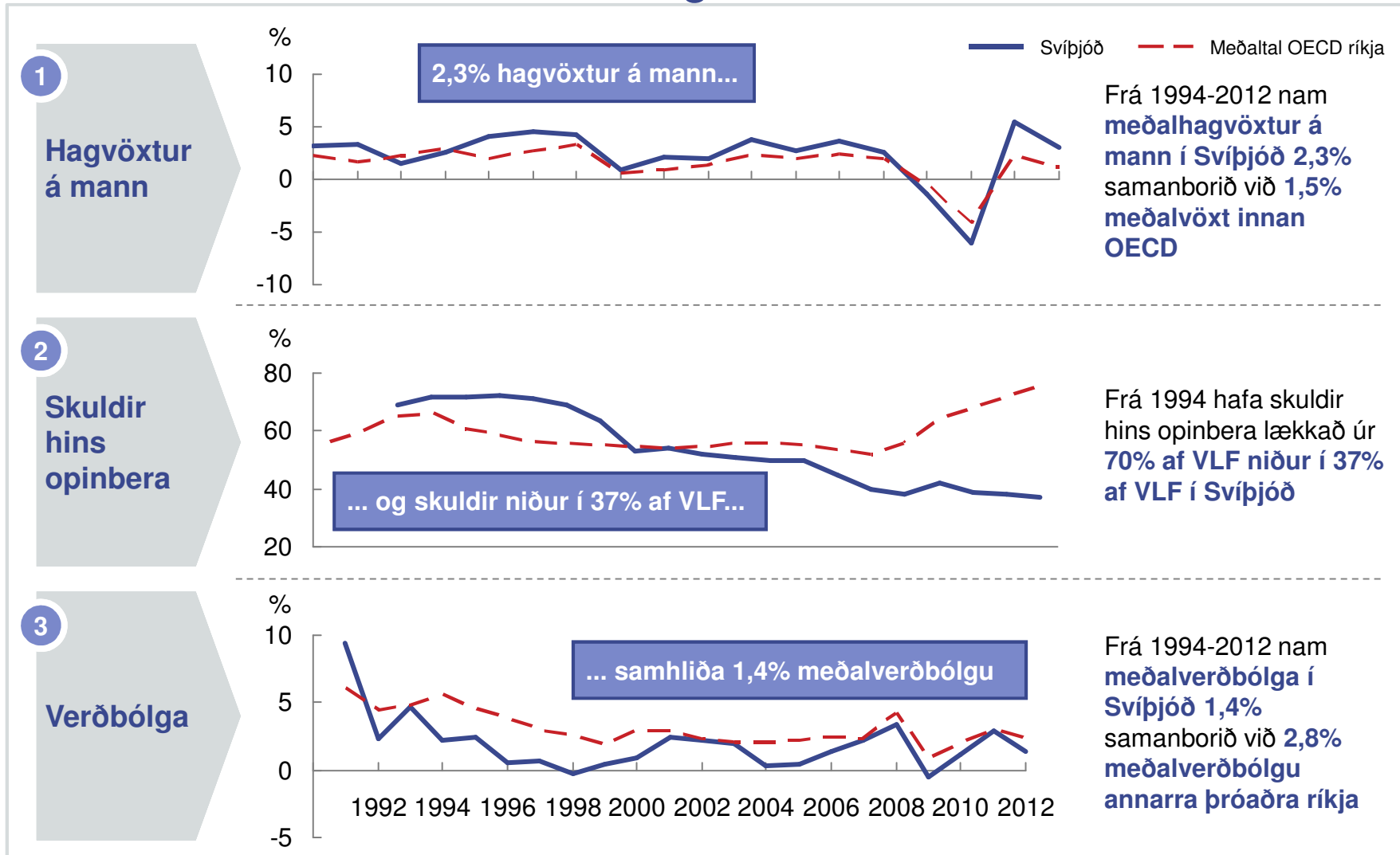
Stöðugleiki náist í verðlagi og **meðalverðbólga verði 2,5%** til 2030

Þetta þýðir að við ætlum að ná betri árangri en bæði Ísland og OECD ríki hafa náð á undanförunum tveimur áratugum

	Markmið til 2030 	Ísland 1991-2011 	OECD 1991-2011
1 → Hagvöxtur á mann	<ul style="list-style-type: none"> 2,6% meðalvöxtur landsframleiðslu á hvern íbúa 	<ul style="list-style-type: none"> 1,8% meðalvöxtur landsframleiðslu á hvern íbúa 	<ul style="list-style-type: none"> 1,5% meðalvöxtur landsframleiðslu á hvern íbúa
2 → Skuldir hins opinbera	<ul style="list-style-type: none"> Skuldahlutfall undir 30-40% af VLF án ófjármagnaðra skuldbindinga 	<ul style="list-style-type: none"> Lægst: 25% af VLF 2005 Hæst: 101% af VLF 2011 	<ul style="list-style-type: none"> Lægst: 41% af VLF 1991 Hæst: 111% af VLF 2012 ¹
3 → Verðbólga	<ul style="list-style-type: none"> Árleg 2,5% meðalverðbólga 	<ul style="list-style-type: none"> Árleg 4,7% meðalverðbólga 	<ul style="list-style-type: none"> Árleg 3,6% meðalverðbólga

Svíþjóð tókst að sameina þessi þrjú markmið við lok síðustu aldar með markvissum efnahagsúrbótum

Ísland er í góðri stöðu til að ná sterkum langtímahagvexti þrátt fyrir áskoranir síðustu ára

Með hliðsjón af þessum þáttum ætti Ísland að eiga gott tækifæri til að vaxa umfram önnur þróuð ríki á komandi áratugum

Náist þetta markmið ætti Ísland að færast upp í 4. sæti í samanburði OECD ríkja á VLF á mann árið 2030

2011 VLF á mann (staða)

- 🇱🇺 Lúxemborg
- 🇳🇴 Noregur
- 🇸🇰 Bandaríkin
- 🇨🇭 Sviss
- 🇮🇪 Írland
- 🇳🇱 Holland
- 🇦🇺 Ástralía
- 🇦🇹 Austurríki
- 🇨🇦 Kanada
- 🇸🇪 Svíþjóð
- 🇩🇪 Þýskaland
- 🇮🇸 Ísland
- 🇧🇪 Belgía
- 🇩🇰 Bretland
- 🇩🇰 Danmörk
- 🇫🇮 Finnland
- 🇯🇵 Japan
- Meðaltal OECD**
- 🇺🇸 Frakkland
- 🇰🇷 Kórea
- 🇮🇹 Ítalía
- 🇪🇸 Spánn
- 🇮🇱 Ísrael
- 🇸🇮 Slóvenía
- 🇮🇸 Nýja-sjáláland
- 🇩🇪 Tékkland
- 🇬🇷 Grikkland
- 🇵🇹 Portúgal
- 🇸🇰 Slóvakía
- 🇪🇺 Eistland
- 🇵🇱 Pólland
- 🇭🇺 Ungverjaland
- 🇮🇹 Síle
- 🇹🇷 Tyrkland
- 🇲🇽 Mexíkó

12.

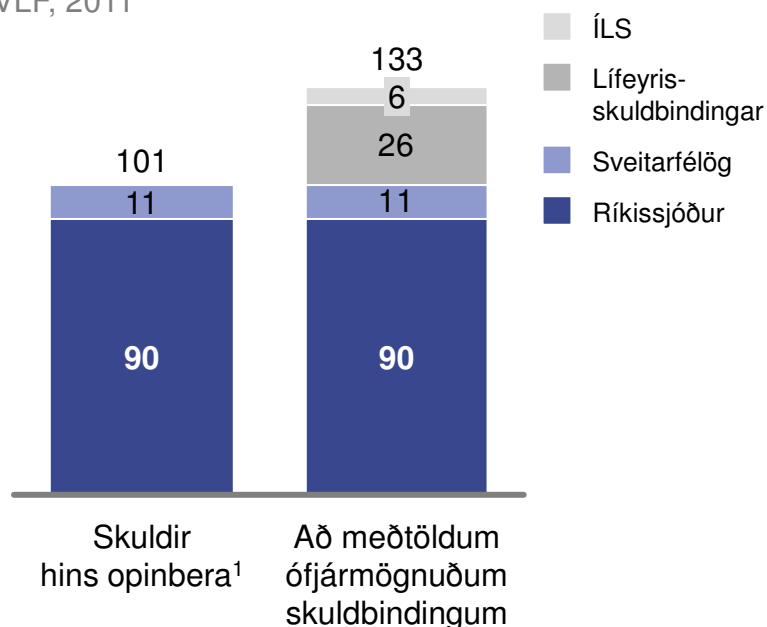
2030 VLF á mann (staða)

- 🇱🇺 Lúxemborg
- 🇳🇴 Noregur
- 🇸🇰 Bandaríkin
- 🇮🇸 Ísland (markmið) **4.**
- 🇨🇭 Sviss
- 🇳🇱 Holland
- 🇸🇪 Svíþjóð
- 🇮🇪 Írland
- 🇩🇪 Þýskaland
- 🇨🇦 Kanada
- 🇦🇹 Austurríki
- 🇫🇮 Finnland
- 🇧🇪 Belgía
- 🇰🇷 Kórea
- 🇮🇸 Ísland (OECD spá) **15.**
- 🇩🇰 Bretland
- Meðaltal OECD**
- 🇺🇸 Frakkland
- 🇯🇵 Japan
- 🇩🇰 Danmörk
- 🇩🇪 Tékkland
- 🇪🇸 Spánn
- 🇮🇸 Nýja-Sjáláland
- 🇸🇰 Slóvakía
- 🇸🇮 Slóvenía
- 🇮🇱 Ísrael
- 🇪🇺 Eistland
- 🇮🇹 Ítalía
- 🇮🇸 Ísland (stöðnun) **28.**
- 🇬🇷 Grikkland
- 🇵🇱 Pólland
- 🇮🇹 Síle
- 🇭🇺 Ungverjaland
- 🇵🇹 Portúgal
- 🇹🇷 Tyrkland
- 🇲🇽 Mexíkó

Lækkun skuldahlutfalls hins opinbera niður í 60% myndi styrkja trúverðugleika og sjálfbærni hagkerfisins enn frekar

Skuldir hins opinbera eru nú 101-133% af VLF

% VLF, 2011

- Til viðbótar er staða framtíðarréttinda opinberra lífeyrissjóða áætluð **neikvæð um ~100 ma. kr. eða ~6% af VLF** en gert er ráð fyrir að tekið verði tillit til þess kostnaðar við mat á fjárlagaafgangi

Lækkun heildarskuldahlutfalls niður í 60% er bæði skynsamlegt og raunhæft markmið

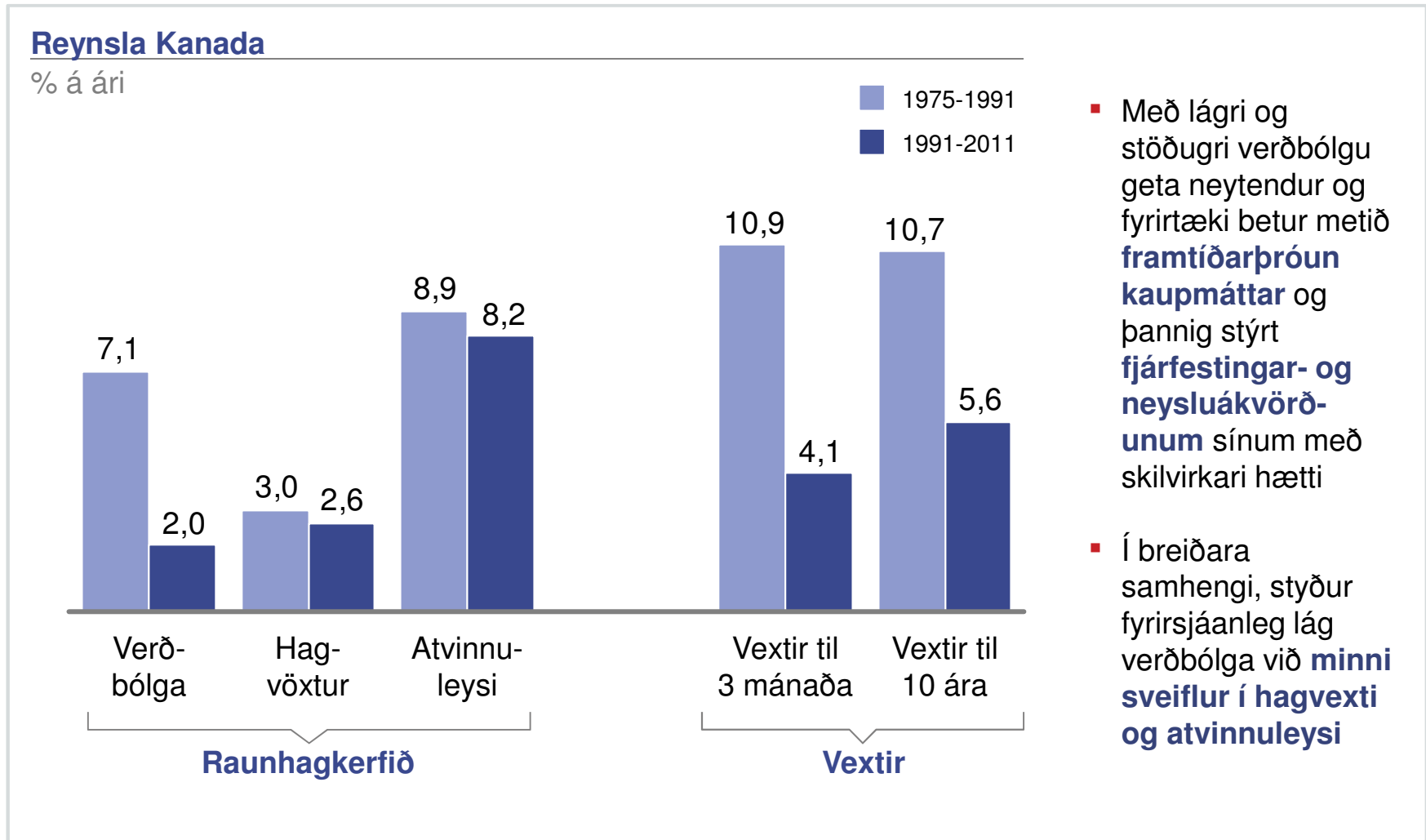
Heildarskuldastaða 2030 m.v. mismunandi efnahagsforsendur

% VLF, með ófjármögnum skuldbindingum

		Afgangur af rekstri hins opinbera				
		0,0%	0,5%	1,0%	1,5%	2,0%
Hagvöxtur á mann	0%	113%	105%	97%	88%	80%
	1%	95%	87%	80%	72%	64%
	2%	79%	73%	66%	59%	52%
	3%	67%	60%	54%	48%	41%

- Gefur svigrúm til að **mæta áföllum**
- Lækkar áhættuálag** á útstandandi skuldum hagkerfisins í heild
- Minnkar **vaxtagjöld hins opinbera**
- Vel fyrir **neðan Maastricht viðmiðin**
- Nægjanlega hátt skuldahlutfall til að viðhalda **virikum skuldabréfamarkaði**

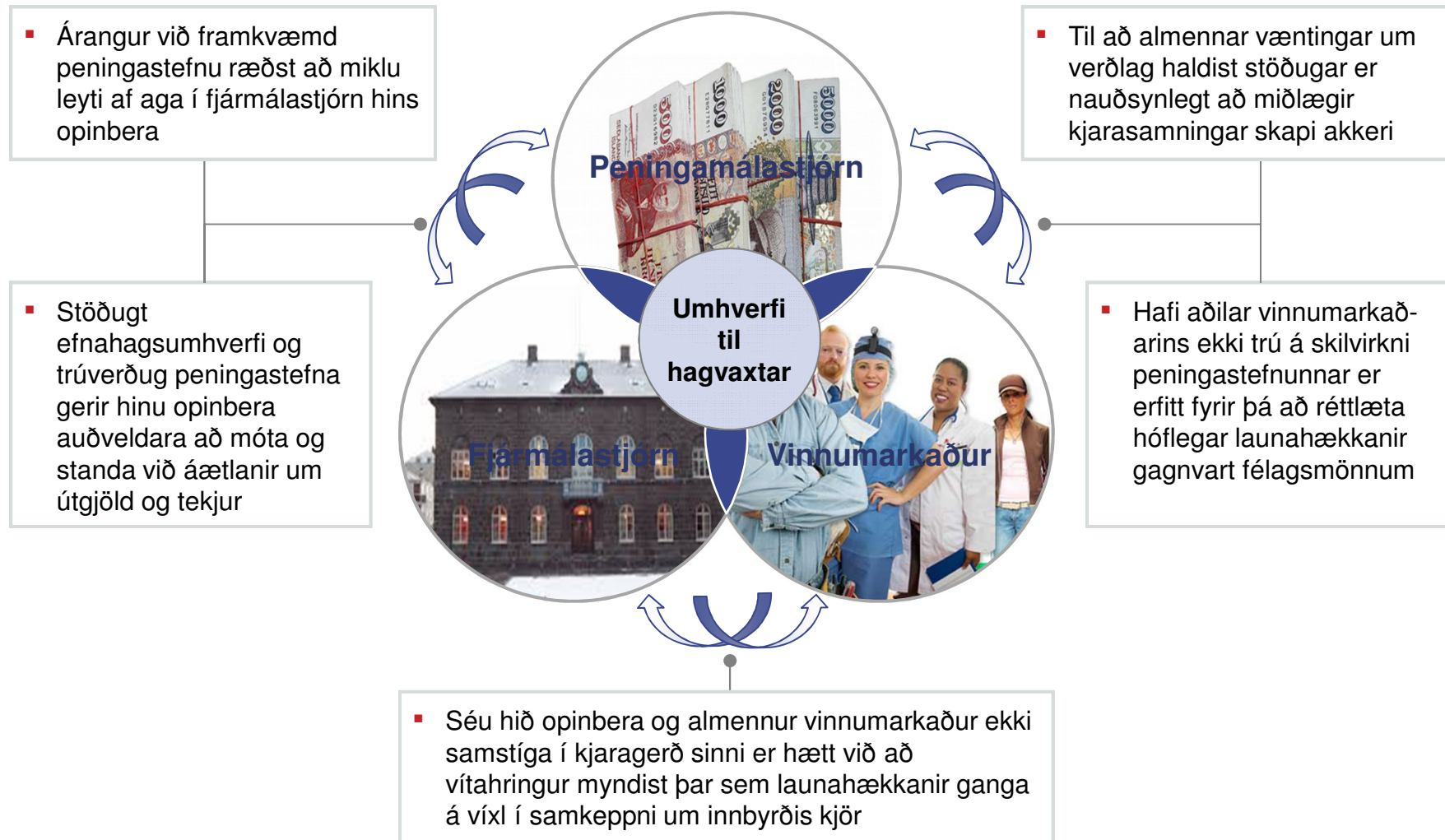
Samhliða auknum trúverðugleika í peningamálum hefur Kanada tekist að draga úr verðbólgu, lækka vexti og auka stöðugleika

Contents

1. Samantekt frá síðasta fundi
2. Efnahagsleg markmið Íslands til 2030
- 3. Tillögur um þjóðhagsramma**

Til að tryggja hagfelld skilyrði til hagvaxtar er mikilvægt að huga að samspili helstu stoða efnahagsumhverfisins

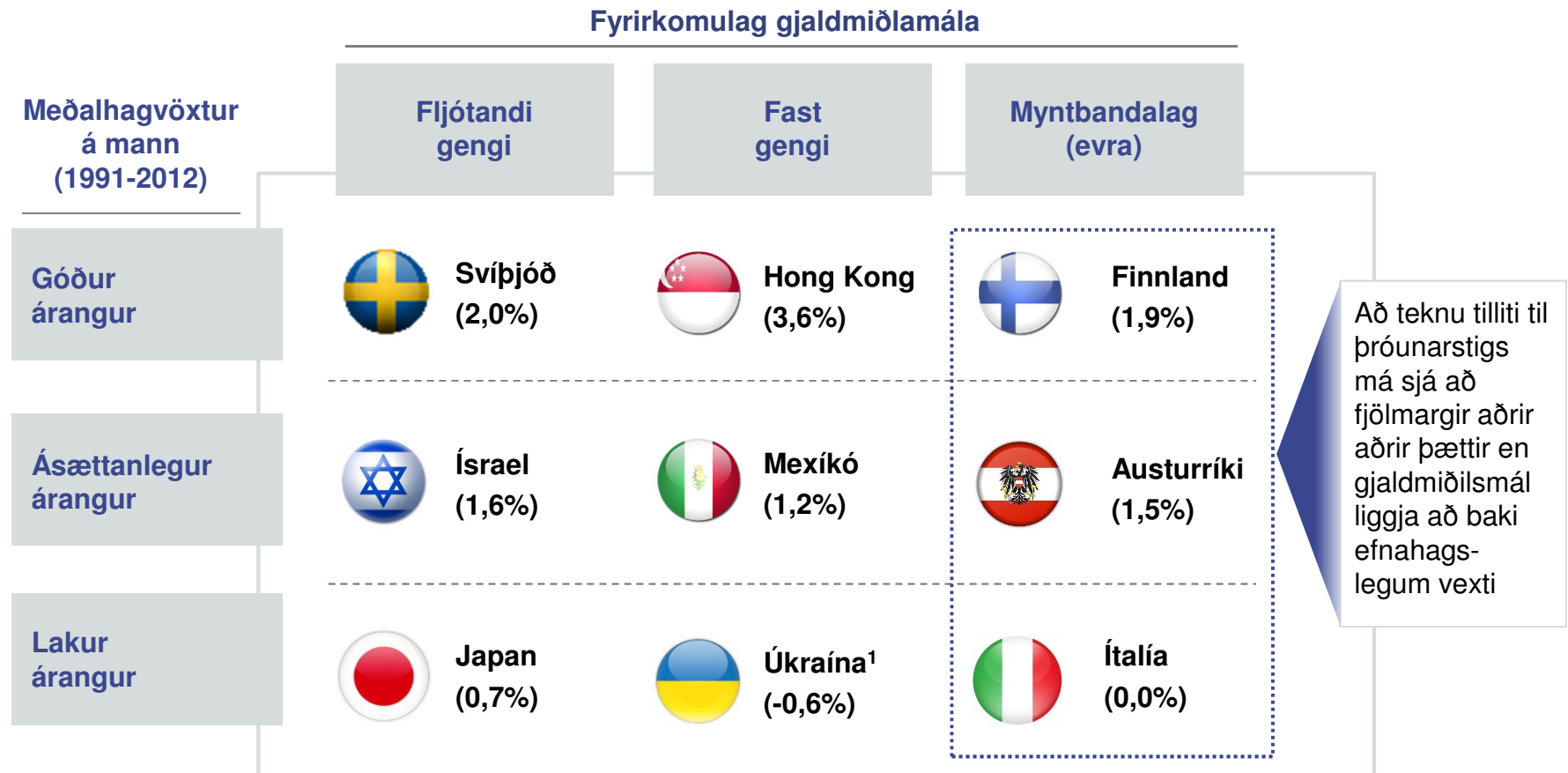

Þær umbótatillögur sem hér eru lagðar til eiga við óháð því hvaða leið verður valin í gjaldmiðlamálum

Gjaldmiðlaleiðir	Umbótatillögur		
	Sterkur rammi og agi í fjármálum hins opinbera	Trúverðug peningastefna og fjármála-stöðugleiki	Sveigjanleiki og agi á vinnumarkaði
Flotgengi krónu	✓	✓	✓
Stýrt gengi krónu	✓	✓	✓
Myntráð/einhliða upptaka	✓	✓	✓
Mynt-samstarf	✓	✓	✓

Sterkur agi og skilvirk umgjörð á öllum sviðum hagkerfisins er lykil-forsenda efnahagslegs stöðugleika óháð gjaldmiðla-fyrirkomulagi

Þótt gjaldmiðlamál geti haft mikil áhrif er ljóst að ýmsir aðrir þættir spila veigamiknið hlutverk í efnahagslegri frammistöðu

Vinna verkefnisstjórnarinnar beinist að því hvernig skapa megi langtímaforsendur fyrir afnámi hafta

Markmið Samráðsvettvangs

Heildstæð og trúverðug langtímastefna um uppbyggingu útflutningsgreina og raunvöxt hagkerfisins

Á könnu stjórnvalda

Skilvirk áætlun um afnám hafta byggð á raunhæfum tímamörkum og góðu upplýsingaflæði

Við leggjum til 9 tillögur sem ætlað er að styðja við aukinn efnahagslegan stöðugleika og trúverðugleika hagkerfisins

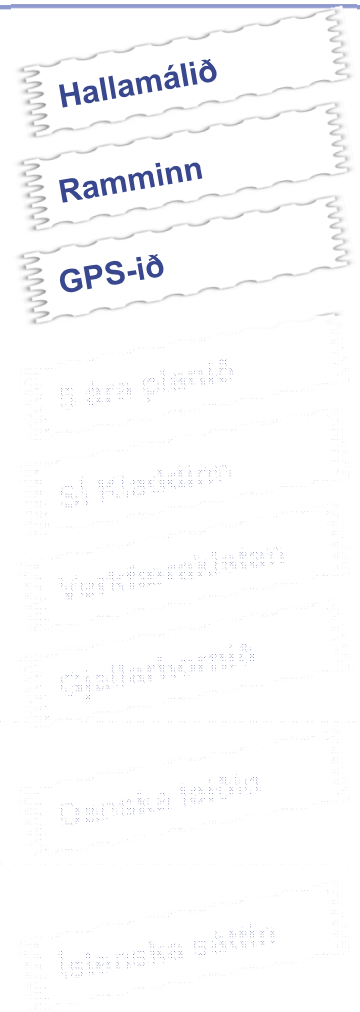
Fjármál hins opinbera	<ul style="list-style-type: none">1 Regla um 1,5% VLF hagsveifluleiðréttan fjárlagaafgang2 Rammi um heildarfjármál hins opinbera, áætlun og eftirfylgni3 Óháð fjármálaráð til aðhalds	<ul style="list-style-type: none">HallamáliðRamminnGPS-ið
Peningamál	<ul style="list-style-type: none">4 Endurskoðun á umgjörð peningamála á 5 ára fresti5 Ábyrgð peningastefnunefndar og Seðlabankastjóra aukin6 Þjóðhagsvarúðarrammi og breiðari flóra tækja Seðlabanka7 Seðlabankinn styrki markaðsvæntingar með meira gegnsæi	<ul style="list-style-type: none">5 ára planiðSí KladdinnVerkfærakistanGjallarhornið
Húsnæðismarkaður	<ul style="list-style-type: none">8 Nýtt fyrirkomulag á húsnæðislánamarkaði	<ul style="list-style-type: none">Danska leiðin
Vinumarkaður	<ul style="list-style-type: none">9 Gerðar verði umbætur á fyrirkomulagi kjarasamninga	<ul style="list-style-type: none">Íslenska sáttin

Við leggjum til 9 tillögur sem ætlað er að styðja við aukinn efnahagslegan stöðugleika og trúverðugleika hagkerfisins

Fjármál hins opinbera

- 1 Regla um 1,5% VLF hagsveifluleiðréttan fjárlagaafgang
- 2 Rammi um heildarfjármál hins opinbera, áætlun og eftirfylgni
- 3 Óháð fjármálaráð til aðhalds

- Endurskoðun á urngjörð peringarmála af 5 ára fresti
- Ábyrgð peringastofnunarinnar og Seðlabankastjóra aukun
- Þyðingagævanáttararrámi og breiðari fjóra tækja Seðlabanka
- Seðlabankinn styrki markaðsvertingur með misins gegnissvi
- Nýtt fyrirkomulag á hvarnæðsáttararráði
- Örnar verði umbætur á fyrirkomulagi fjárasamninga

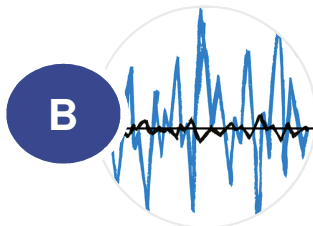

Þrjú lykilþættir standa fjármálum hins opinbera fyrir þrifum

A

Skuldir hins opinbera þurfa að lækka til að **draga úr vaxtakostnaði** og auka svigrúm til að **mæta áföllum**

B

Fjármálastefna hins opinbera þarf að **draga úr hagsveiflum** með skilvirkari hætti

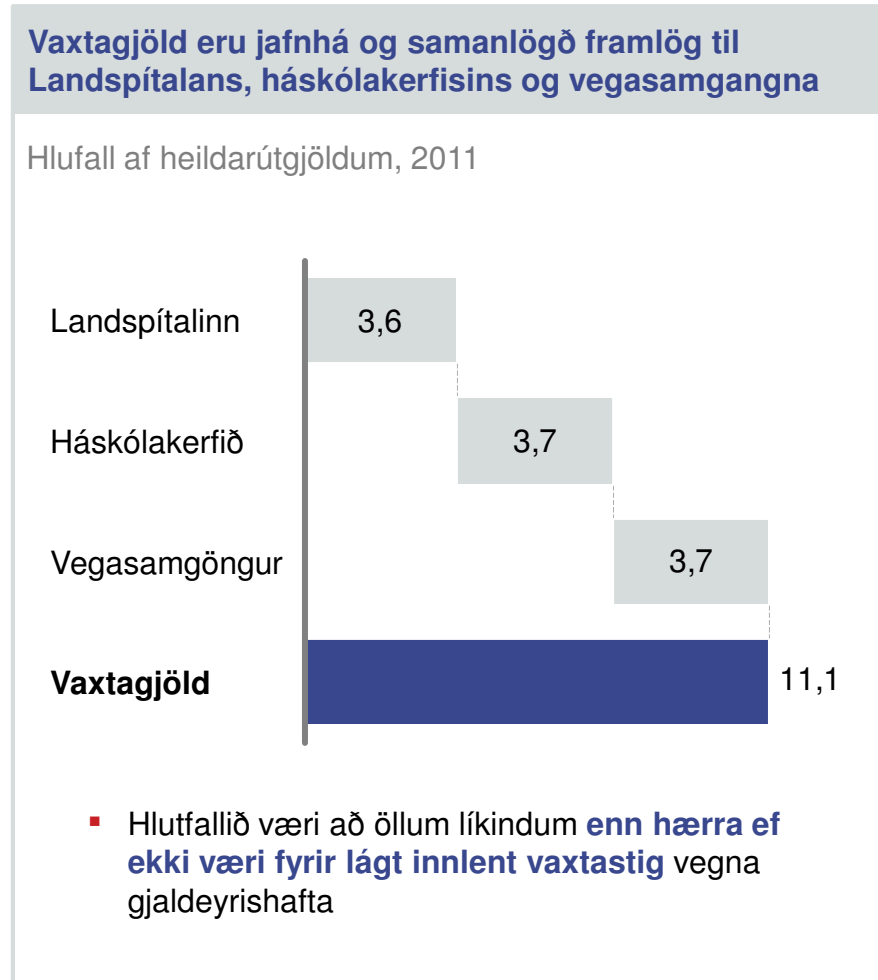
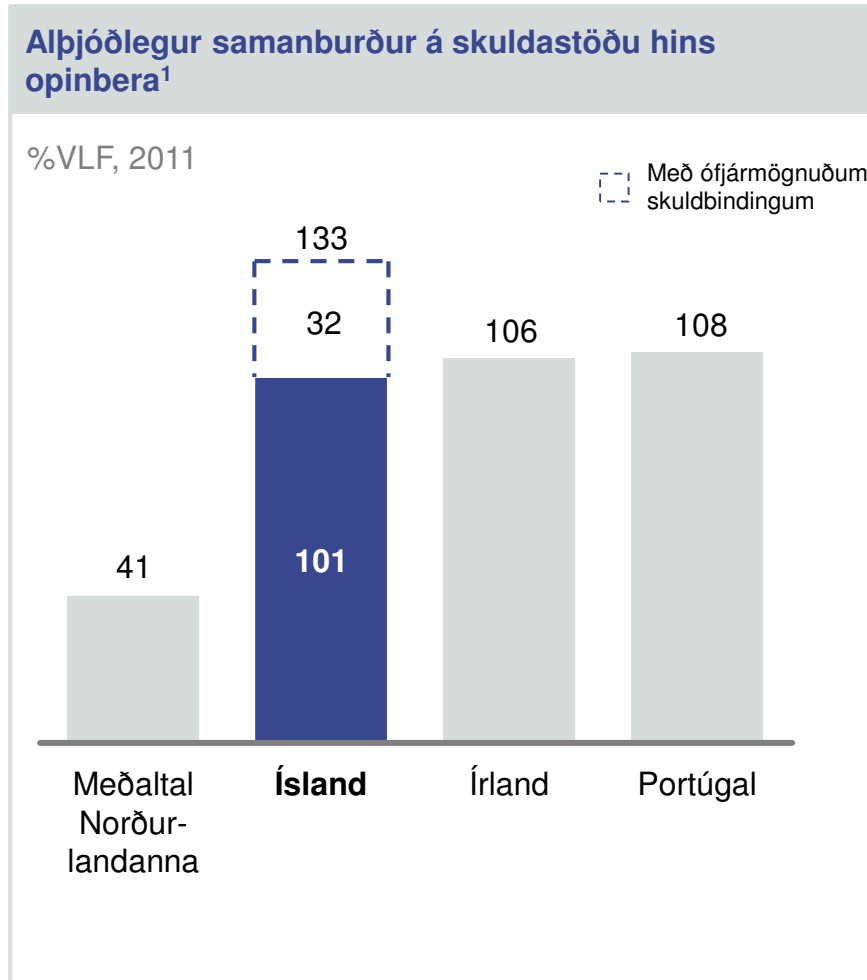

C

Aukinn aga þarf við þinglega meðferð og framkvæmd fjárlaga

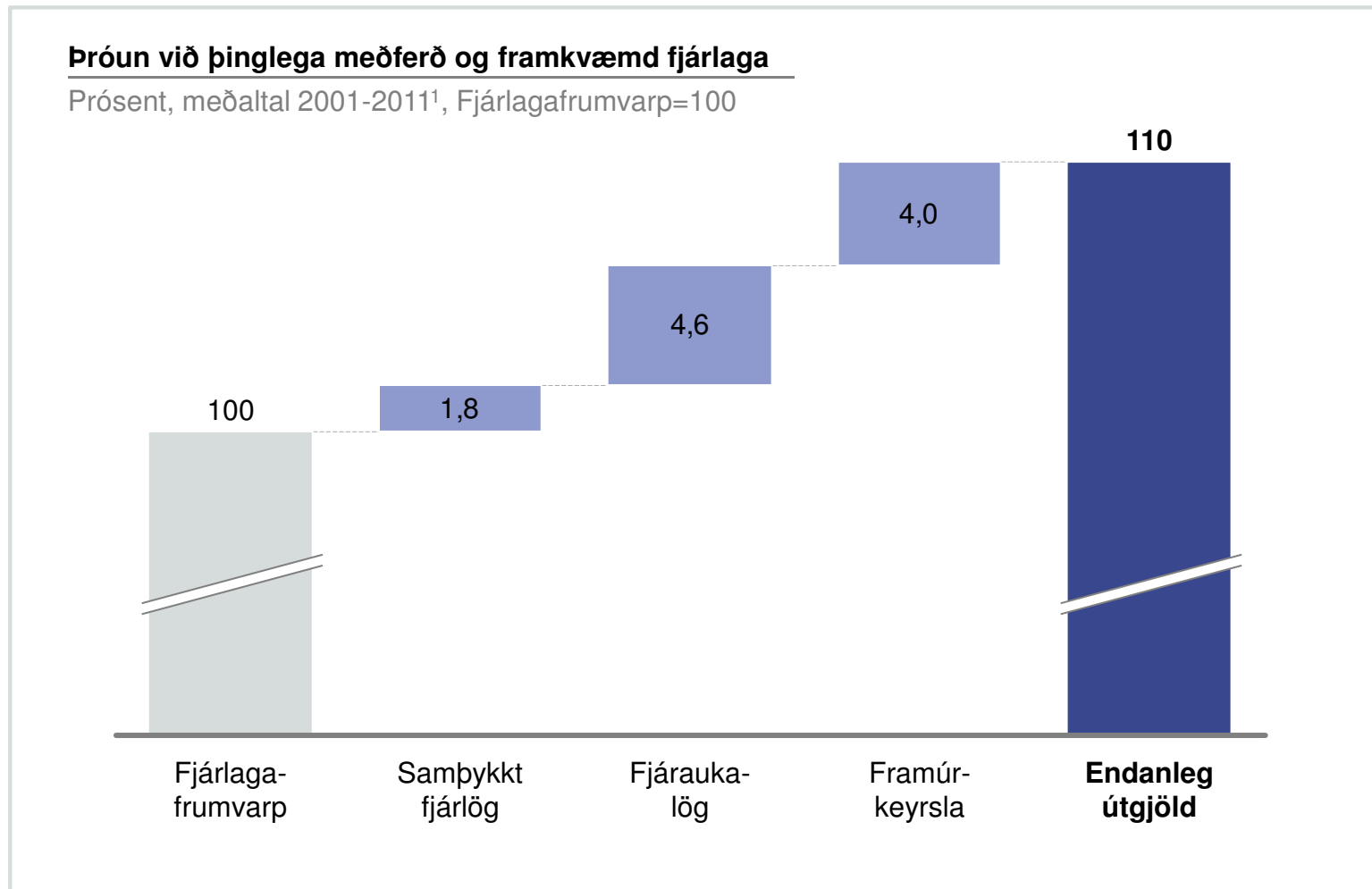
A. Skuldir hins opinbera eru háar í alþjóðlegum samanburði með tilheyrandi vaxtakostnaði

B. Fjármálastefna hins opinbera hefur ekki stutt við efnahagslegan stöðugleika með skilvirkum hætti

Skatttekjur hins opinbera	<ul style="list-style-type: none">Skattkerfið hefur nýst vel við sjálfvirka sveiflujöfnun þar sem skattstofnar vaxa hratt í þenslu og lækka mikið í samdrætti	
Útgjöld hins opinbera	<ul style="list-style-type: none">Illa hefur gengið að hemja útgjaldavöxt á þensluskeiðum og hafa fjármál hins opinbera þannig ytt undir sveiflur	
Niðurstaða	<ul style="list-style-type: none">Hið opinbera hefur skilað afgangi á góðæristímum, en þó ekki í nægjanlega ríkum mæliAuk þess hafa ymsar stjórn málalegar ákvarðanir ytt undir þenslu, s.s. stóriðjuframkvæmdir, stefna ÍLS og skattalegar ákvarðanir	

C. Mikið hefur skort uppá aga í þinglegri meðferð og framkvæmd fjárlaga

¹ Einskíptiskostnaður vegna fjármálakreppunnar var dreginn frá fyrir árið 2008

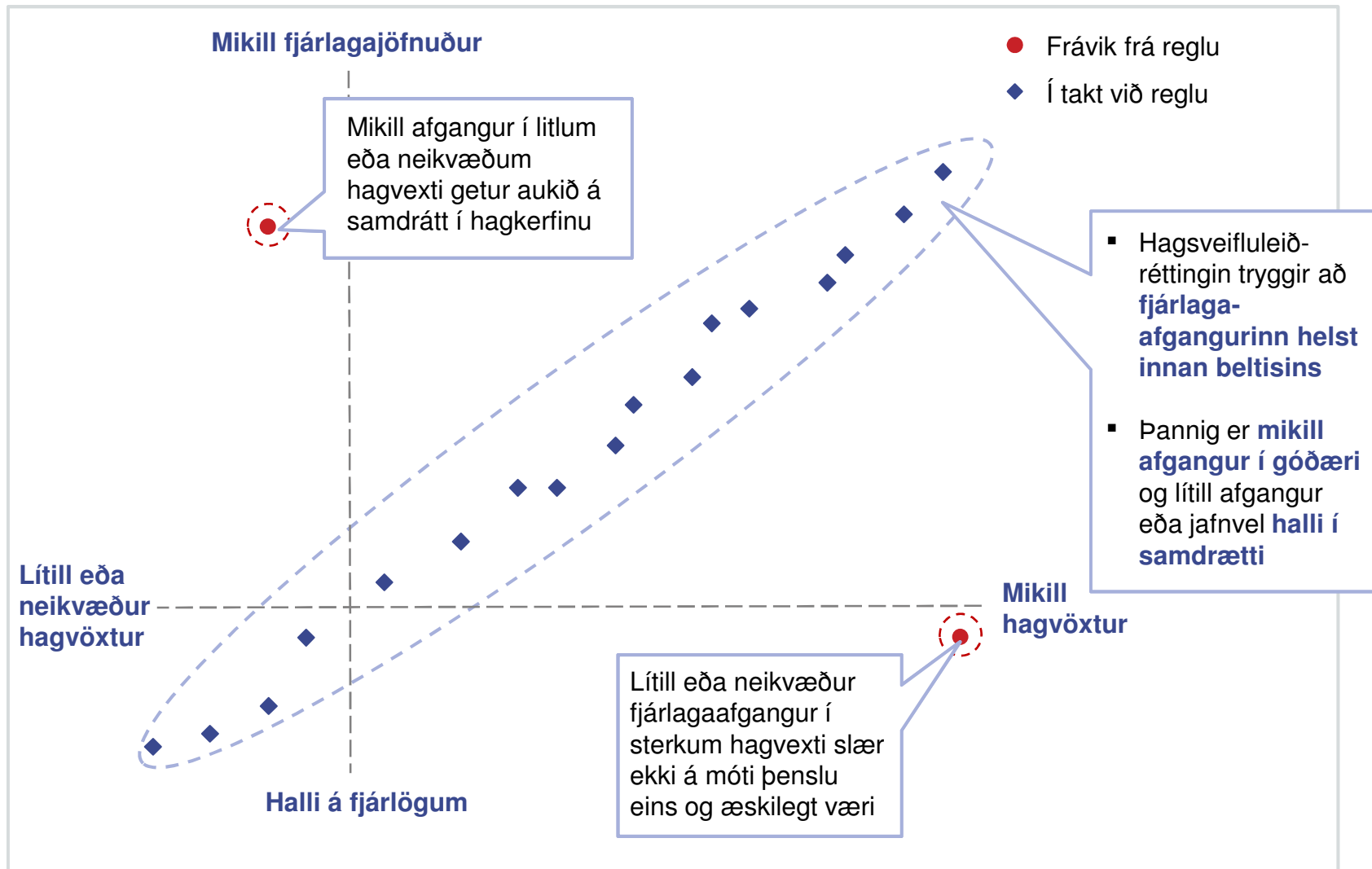
Heimild: Verkefnisstjórn, Fjármálaráðuneytið

Tillaga #1 - *Hallamálið*

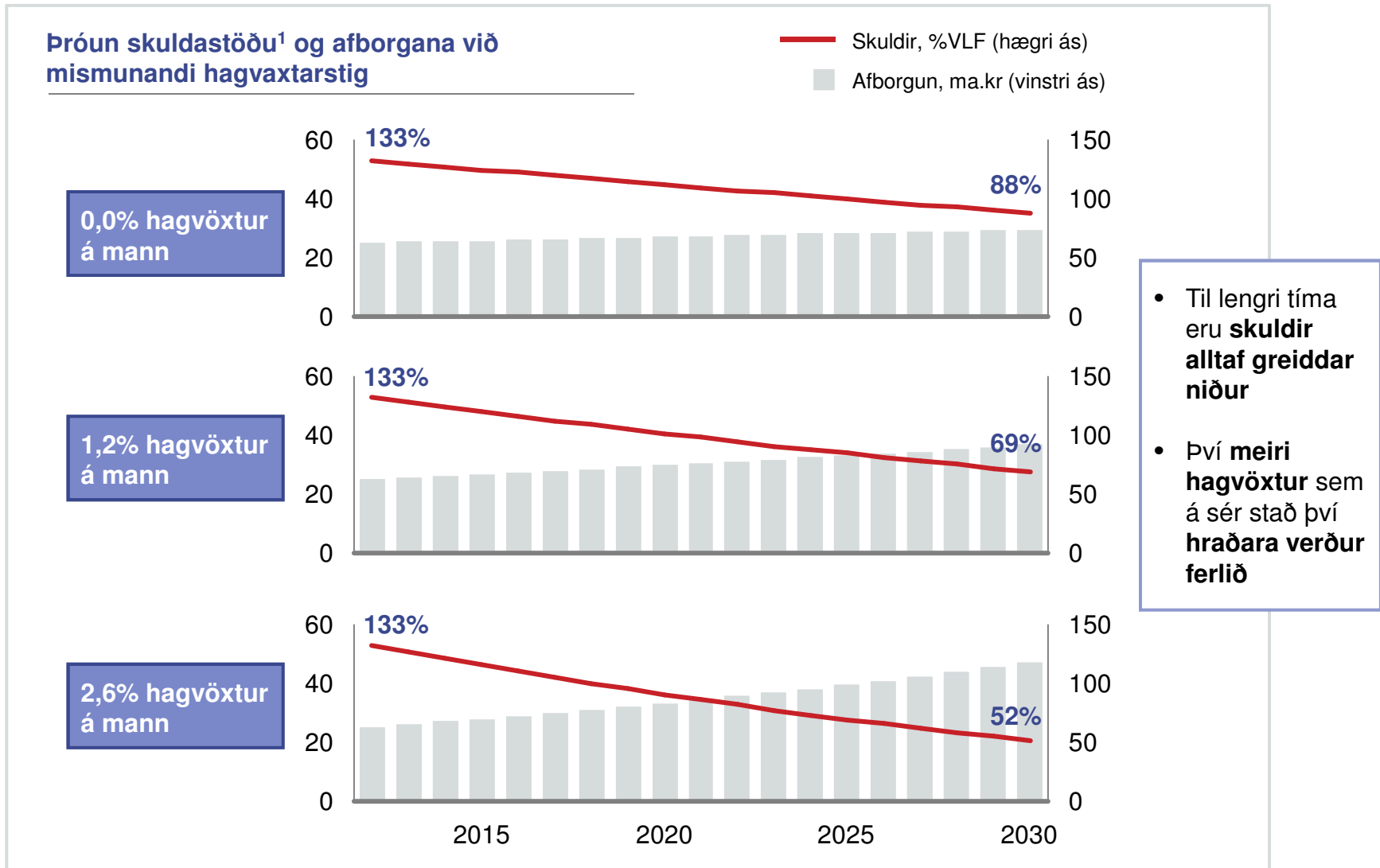
***Sett verði regla um árlegan
hagsveifluleiðréttan
fjárlagaafgang sem nemur
1,5% af landsframleiðslu***

Regla um 1,5% hagsveifluleiðréttan fjárlagaafgang mun milda hagsveiflur...

... og tryggja niðurgreiðslu skulda

Tillaga #2 - Ramminn

***Agi í ríkisfjármálum verði
tryggður með heildstæðum og
sterkum ramma***

Með heildstæðum langtímaramma utan um mótun og framkvæmd fjárlaga mætti tryggja aukinn aga og fyrirsjáanleika¹

¹ Frumvarp er í smíðum innan Fjármálaráðuneytisins sem inniheldur margar af þeim tillögum sem hér eru lagðar fram

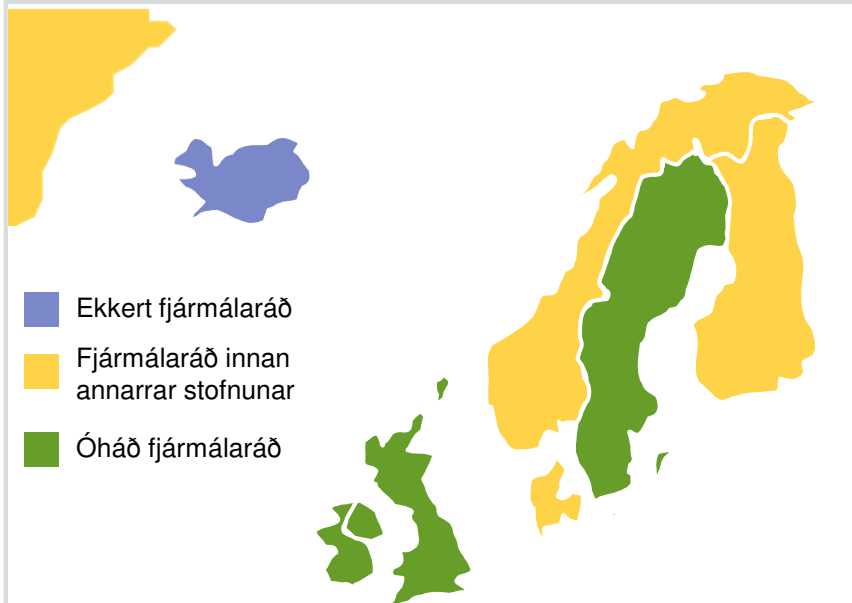
Tillaga #3 – GPS-ið

***Stofnað verði óháð fjármálaráð
til að tryggja gagnsæi og
eftirfylgni í opinberum fjármálum***

Til að styðja við settar reglur og fyrirkomulag ætti að stofna óháð fjármálaráð

Fjármálaráð eru til staðar í flestum nágrannaríkjum

- Í nágrannalöndum hafa ýmist verið stofnuð sérstök ríkisfjármálaráð eða þá öðrum stofnunum verið falið sambærilegt hlutverk.

Tillaga að fyrirkomulagi fjármálaráðs á Íslandi

Verkefni

- ✓ Leggja óháð mat á fjármálastefnu
- ✓ Eftirfylgni með fjármálareglu
- ✓ Upplýsingamiðlun til almennings

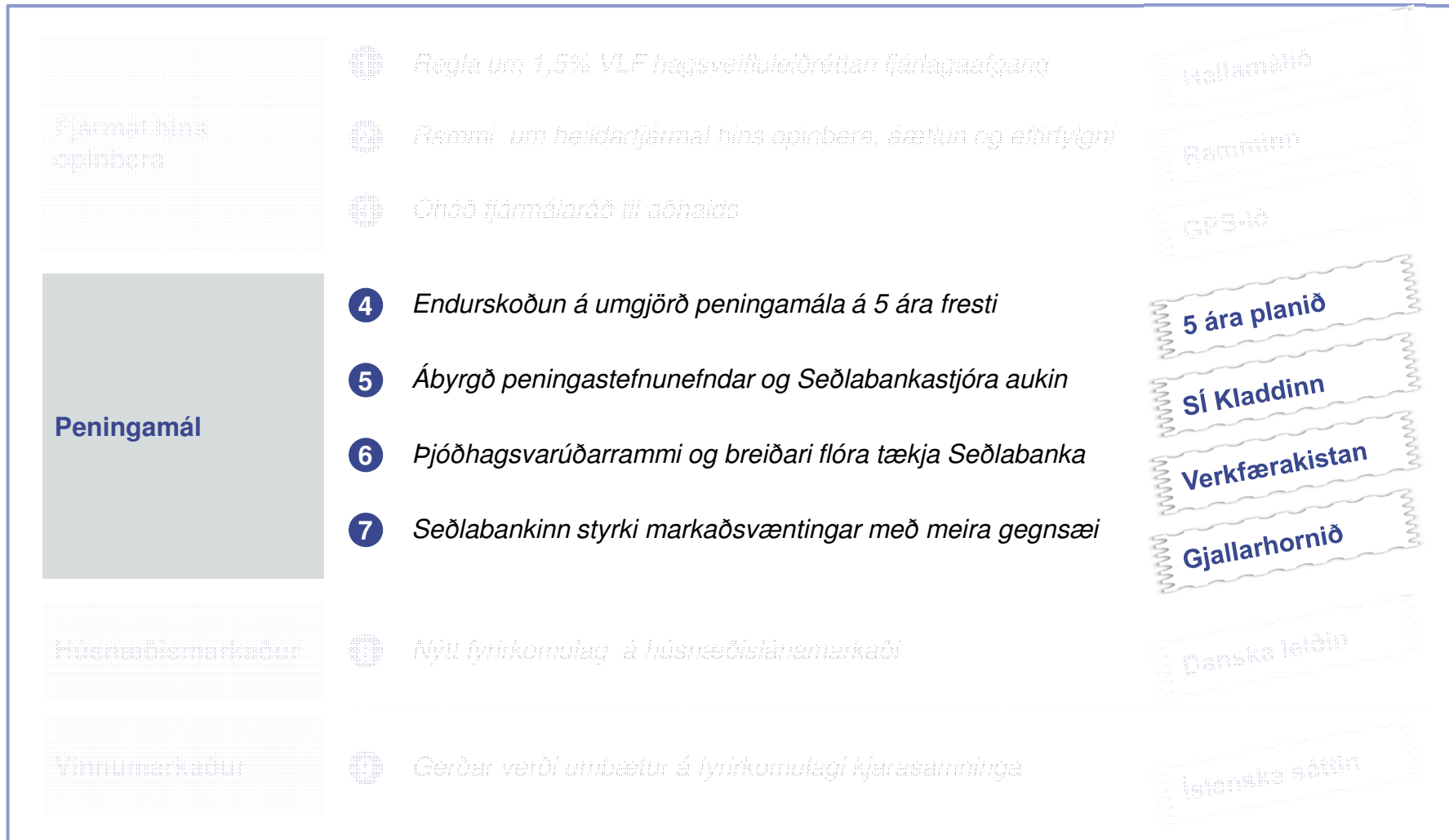
Umgjörð

- ✓ Hlutverk skilgreint í lögum
- ✓ Sjálfstætt starfandi ráð
- ✓ Hafi aðgang að sérfræðiaðstoð

Meðlimir

- ✓ Þrjú óháðir sérfræðingar
- ✓ Með viðeigandi menntun og reynslu
- ✓ Tilnefndir af mismunandi aðilum

Við leggjum til 9 tillögur sem ætlað er að styðja við aukinn efnahagslegan stöðugleika og trúverðugleika hagkerfisins

Peningamál

- 1 Regla um 1,5% VLF hagsveifluleiðréttan fjárlagaafþang
- 2 Regla um heildarfjármál hins opinbera, áætlun og eftirfylgni
- 3 Óháð fjármálaráð til aðhalds
- 4 Endurskoðun á umgjörð peningamála á 5 ára fresti
- 5 Ábyrgð peningastefnunefndar og Seðlabankastjóra aukin
- 6 Þjóðhagsvarúðarramma og breiðari flóra tækja Seðlabanka
- 7 Seðlabankinn styrki markaðsvæntingar með meira gegnsæi

Húsnæðis- og húsnæðismarkaður

- 8 Nýll fyrirkomulag á húsnæðislánemarkaði

Vinnu- og atvinnuþróunarmarkaður

- 9 Gerðar verði umbætur á fyrirkomulagi kjarasamninga

5 ára planið

Sí Kladdinn

Verkferakistan

Gjallarhornið

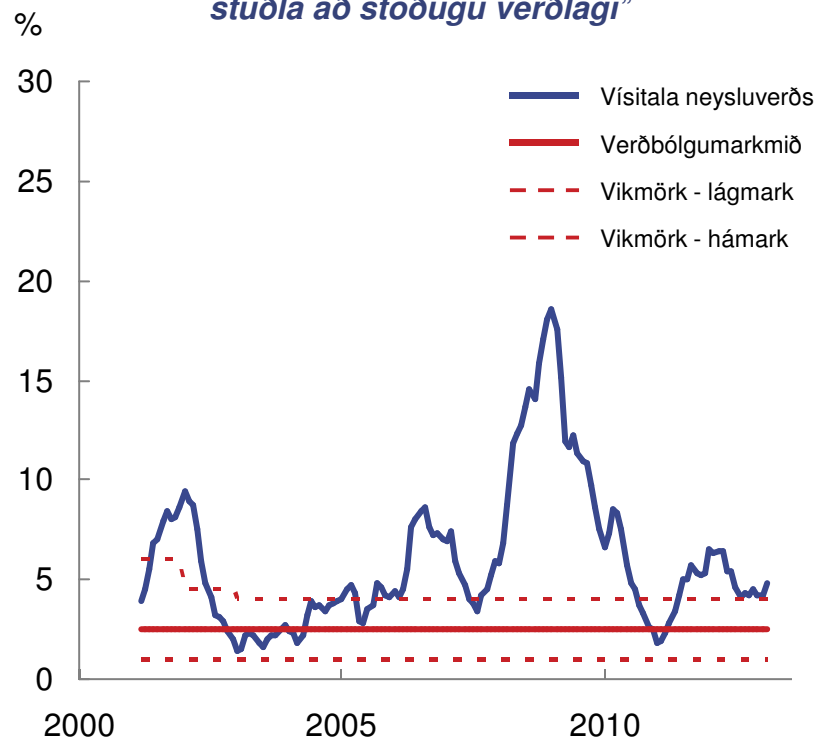
Danska leiðið

Íslenska sáttin

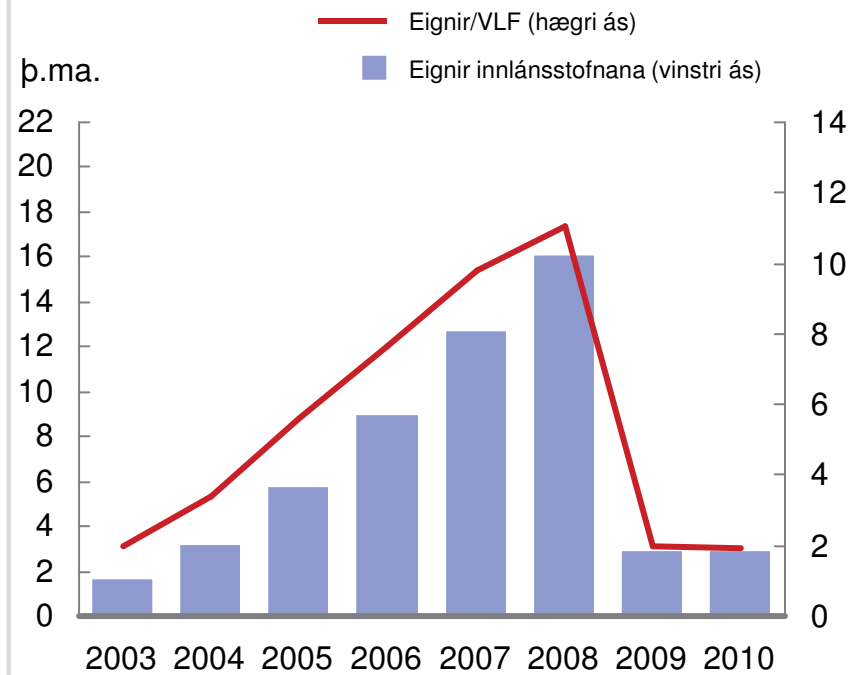
Peningastefna Seðlabanka Íslands hefur ekki skilað þeim árangri sem ætlast var til

Markmið Seðlabanka Íslands

“Meginmarkmið Seðlabanka Íslands er að stuðla að stöðugu verðlagi”

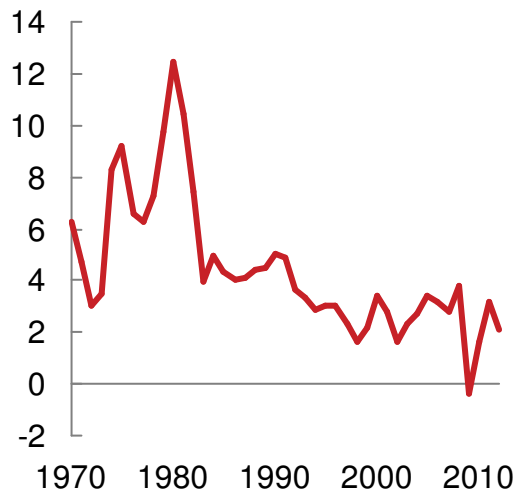
“Seðlabanki Íslands skal varðveita gjaldeyrisvarasjóð og að stuðla að virku og öruggu fjármálakerfi”

Reynsla erlendra seðlabanka sýnir að hægt er að ávinna sér trúverðugleika en oft á tíðum krefst það tíma og þolinmæði

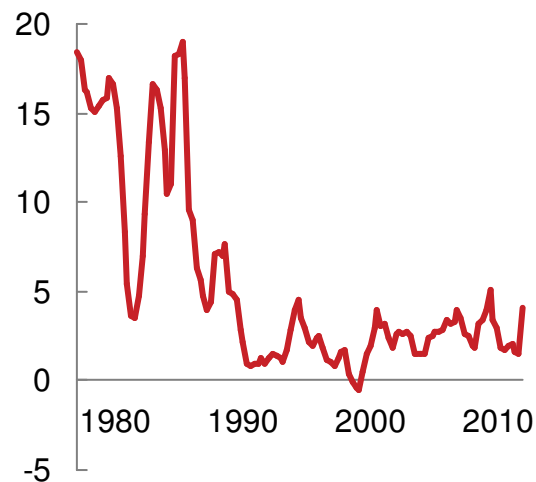
— Verðbólga

Bandaríkin 1970-2010

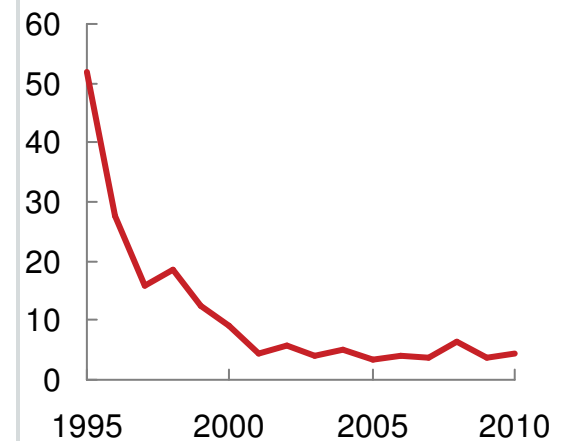
- Kafaskil urðu árið 1979 og við tók löng og kostnaðarsöm baráttu
- Stýrivextir voru að meðaltali 10% yfir heilan áratug en frá 1992 hafa verðbólguvæntingar haft trausta kjölfestu

Nýja Sjáland 1980 - 2010

- Há verðbólga á 8. og 9. áratugnum
- Verðbólguþolmið 1990 (en aukin áhersla á verðstöðugleika frá 1984)
- Umbætur samtímis á öðrum sviðum, þ.m.t. í ríkisfjármálum

Mexíkó 1995-2010

- Mikil verðbólga 1995 í kjölfar gjaldeyriskreppu
- 1995-2000: Aukið gegnsæi og áhersla á verðstöðugleika samhliða úrbótum í ríkisfjármálum og á vinnumarkaði
- 2003: 3% verðbólguþolmið með 1% vikið

Þrjár meginþættir hafa dregið úr trúverðugleika og skilvirkni Seðlabankans í verkefnum hans

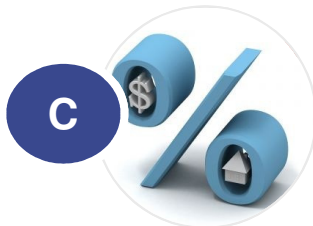
A

Takmörkuð **samstaða og stuðningur** við markmið

B

Ófullnægandi **skuldbinding og ábyrgð** gagnvart framfylgni markmiða

C

Skortur á **tækjum og tólum** samhliða **kerfislægum áskorunum** á markaði

A. Stuðning og samstöðu um mikilvægi stöðugs verðlags hefur skort á Íslandi samanborið við margar þjóðir

Almennt er umburðarlyndi hérlendis gagnvart verðbólgu ríkt og ráðamenn og aðilar vinnu- markaðarins gagnrýnir á vaxtahækkunir

Víðast hvar í þróuðum ríkjum er ríkari almenn krafa um stöðugt verðlag og gagnrýnin beinist fremur að ófullnægjandi árangri í þeirri baráttu

Hagstjórnin gagnrýnað
„Seðlabankinn er að segja sig frá hagstjórninni í næstu uppgöngu með því að leikka ekki styrkvæði að þegar niðurvæðsla er það.“
Segir Vilhjálmur Egilsson, framkvæmdastjóri Samtaka atvinnu- lífna, í nýfloknum fréttabréfi.

Segir ráðherra hóta Seðlabankann
Ráðherra á Seðlabankanum reikni hús vegar enn meira skuli og að Seðlabankavæðsla kveði til með að aukast.
Samtökun segja verðbólgu á Íslandi niðurlægt og nauðsynlegt Seðlabankinn leika.

Leiðtogar ríkisstjórnar ósáttir við vaxtahækkun Seðlabankans
Ákvörðun Seðlabankans í gær um 0,45% hækkun styrkvaxta kom á óvart og var „ekki heppileg“ miðað við þá kjarasamninga sem framundan eru, að sögn Geirs H. Haarde, forsætisráðherra.

Bankarnir skilja heldur ekki vaxtahækkun Seðlabankans. Stjórtækin bitlaus
Mikil gagnrýni hefur komið á þá ákvörðun Seðlabankans á Íslandi að læska styrkvæði sína í gær um 0,25 prósent eins og tjáðu skyldi frá í gærkvöldi. Í dag taka sérfræðingar bankanna undir gagnrýnina og segja hækkunina koma þvert á allar væntingar.

Mikil óánægja með vaxtahækkun: Seðlabankastjóri svarar fyrir sig
Már Guðmundsson, Seðlabankastjóri, mætti á fyrsta félagsfund vestrarstarfsmis miðvikudaginn 24. ágúst. Þar fór hann yfir stöðu almúgagæðna og útskýrði rök bankans fyrir hinni umdæmdu vaxtahækkun sem átti sér stað í síðustu viku. Már lagði áherslu á að peningastofnan væri alls ekki aðhalðsmönþ þrjú fyrir áhættu af verðlagsávitum nýgöðra kjarasamninga.
Þrátt fyrir röksemdir Már er ljóst að félagsmenn FA og aðilar í atvinnurektri helja að enn sé stöðu mála vaxtahækkuninn. Már er ljóst að þetta er áttuð á vaxtahækkuninni. Már er ljóst að þetta er áttuð á vaxtahækkuninni. Már er ljóst að þetta er áttuð á vaxtahækkuninni.

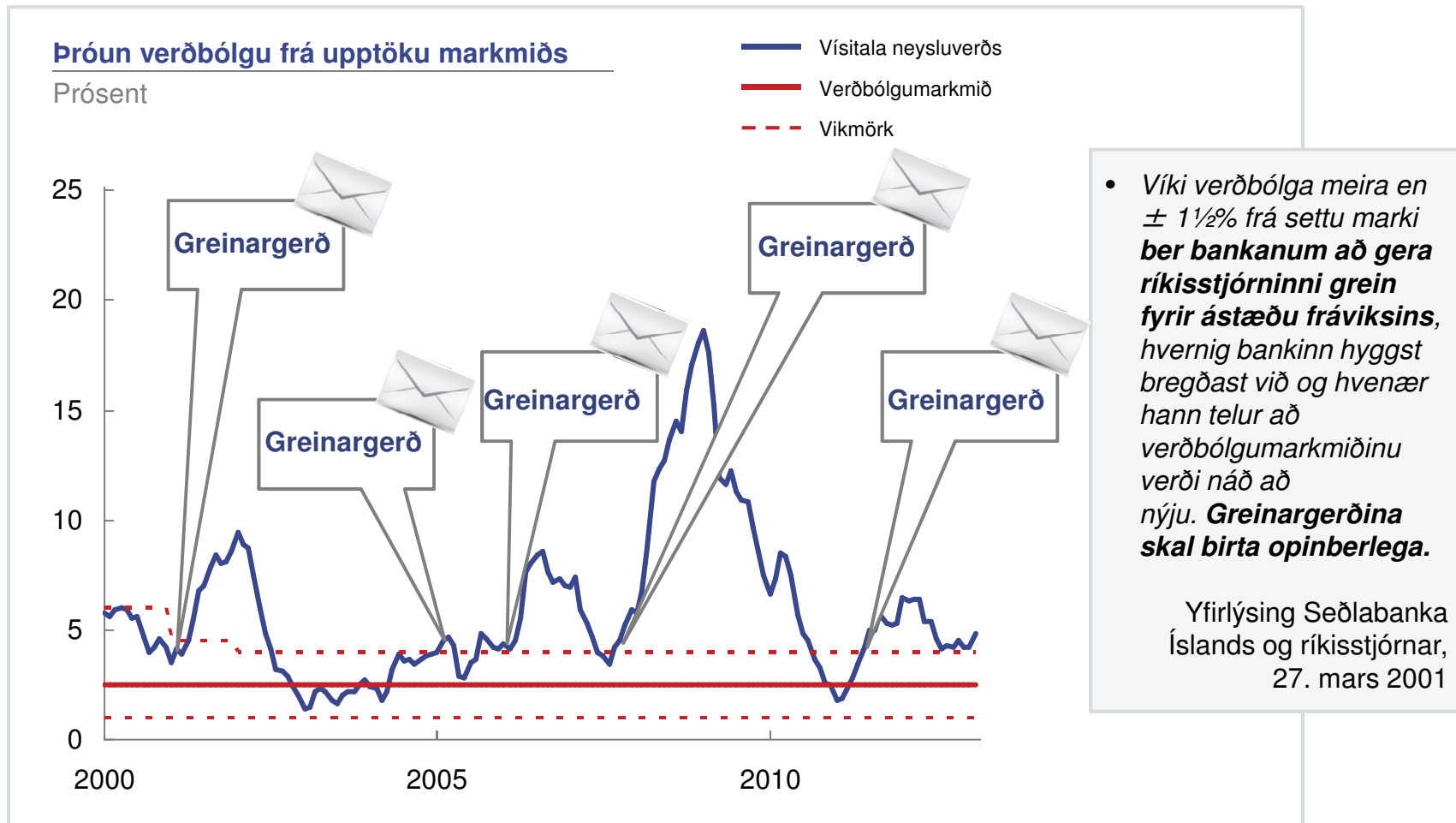
Inflation Alarm!
Bundesbank weicht dem Druck auf

Inflation hits consumers in the pocket

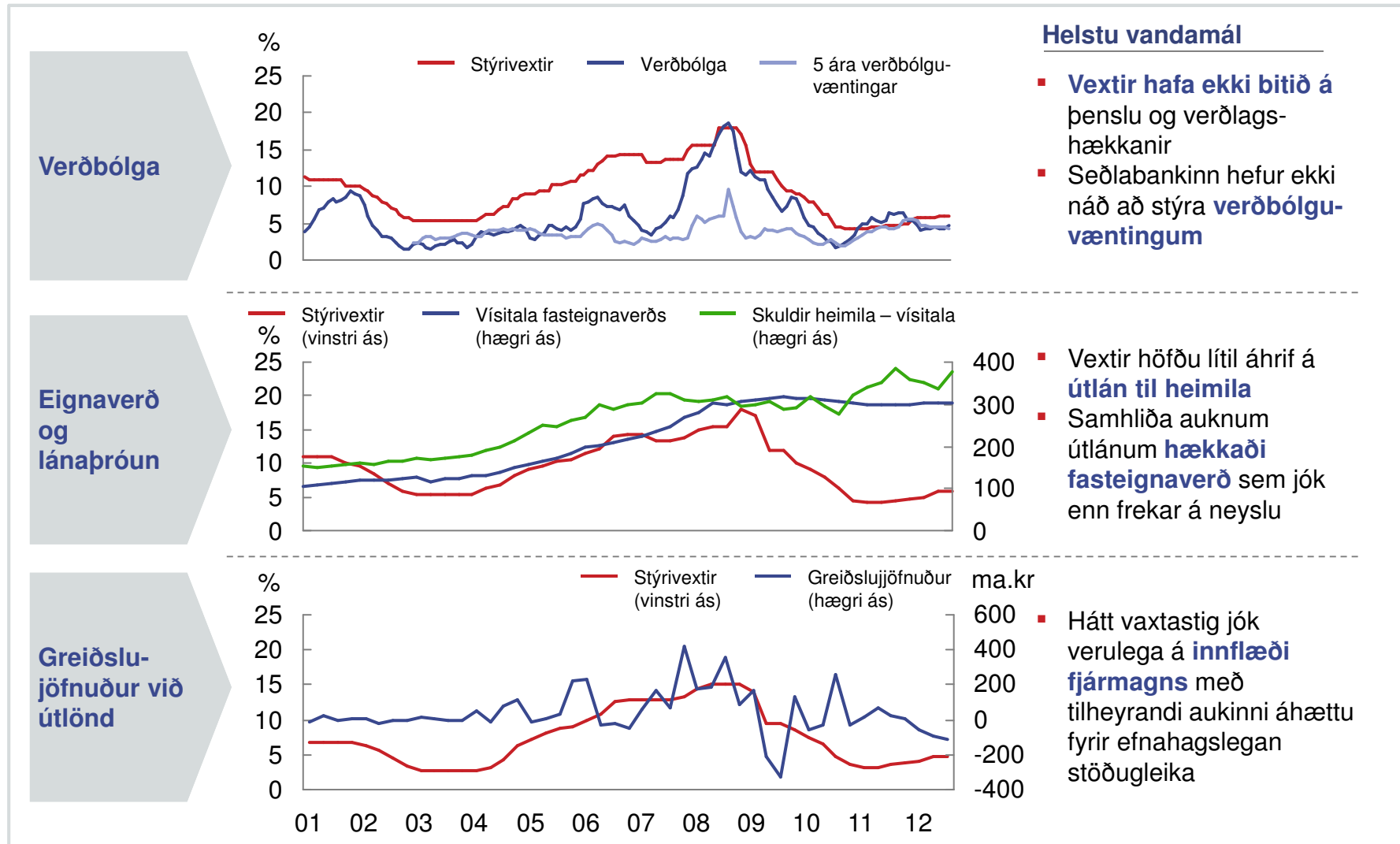
Inflation Report

The Washington Post
NEWS | LOCAL | POLITICS | SPORTS | OPINIONS | BUSINESS | ARTS & LIVING | GOING ON...
UK inflation up again, boosting case for rate hike
By ROBERT BARR
The Associated Press
Tuesday, March 22, 2011; 7:55 AM
LONDON -- Consumer price inflation in Britain rose to 4.4 percent in February, officials said, boosting the case for higher interest rates.
The figure immediately boosted the pound, which hit a 15-month high, on expectations the all-time low for two years due to fears economic growth is still weak, but the acceleration is

B. Skuldbinding og ábyrgð peningastefnunefndar og stjórnar Seðlabankans gagnvart markmiðum hafa reynst ófullnægjandi

C. Seðlabankinn hefur skort tæki og tól til að tryggja verðstöðugleika samhliða lágmarkun þjóðhagslegs ójafnvægis

Tillaga #4 – 5 ára planið

***Heildstæð endurskoðun á
markmiðum og umgjörð
peningamála eigi sér stað á
5 ára fresti***

Regluleg 5 ára endurskoðun með aðkomu breiðs hóps er líkleg til að skapa aukna sátt og stuðning við framkvæmd stefnunnar

Slíkar endurskoðanir eiga sér fyrirmynd erlendis frá

„Monetary policy may need a fresh look... the framework needs to be reviewed periodically to make sure it's serving the economy appropriately“

Mark Carney,
seðlabankastjóri Kanada

Árangur:

- Hefur reynst vel til að skapa **breiða samstöðu** um fyrirkomulag og framkvæmd stefnunnar
- Tryggir að **fræðilegur grunnur** stefnunnar sé reglulega endurmetinn
- Eykur **skuldbindingu við samhæfingu** peninga- og fjármálastefnu

Breiður hópur kæmi að slíkri endurskoðun

Til skoðunar

- Markmið
- Tæki og stofnanaumgjörð
- Tengsl við aðra þætti hagstjórnar

Álitsgjafar

- Ráðuneyti og ríkisstofnanir
- Fræðimenn
- Aðilar vinnumarkaðarins
- Alþjóðastofnanir

Ákvarðana-taka

- Ríkisstjórn
- Seðlabanki Íslands

Fyrirkomulag

- Á sér stað á 5 ára fresti til að skapa festu um umgjörðina og gefa færi á rannsóknum á álitaefnum á milli endurskoðana

***Skuldbinding og ábyrgð
peningastefnunefndar og
Seðlabankastjóra verði aukin***

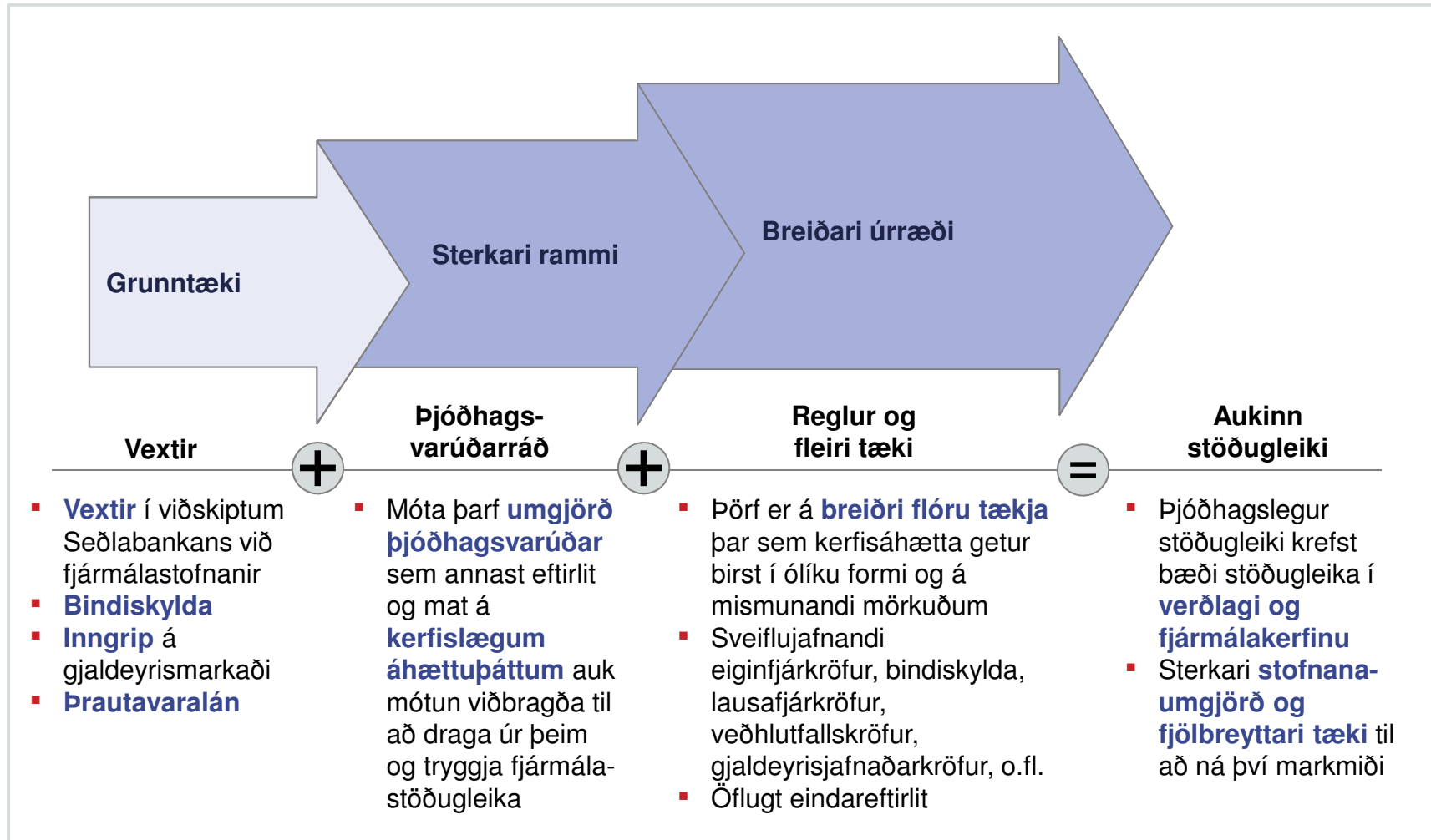
Í stað þess að ganga skemur en erlendir seðlabankar ætti ábyrgð Seðlabankans að vera ríkari þar til trúverðugleika er náð

	Núverandi fyrirkomulag	Dæmi um fyrirkomulag erlendis	Tillaga að breyttu fyrirkomulagi
1 Frávik frá markmiði	<ul style="list-style-type: none">Greinargerð til ríkisstjórnar þegar vikmörk eru rofin	<ul style="list-style-type: none">England: Opið bréf til fjármálaráðherra ef vikmörk rofinAnnað bréf innan þriggja mánaða ef enn utan vikmarka	<ul style="list-style-type: none">Opinn fundur með efnahags- og viðskipta-nefnd ef vikmörk rofinAnnar fundur eftir sex mánuði ef enn utan vikmarka
2 Frammi-stöðumat	<ul style="list-style-type: none">Ekkert utanaðkomandi frammistöðumat	<ul style="list-style-type: none">Noregur: Norges Bank Watch (árlegt)Svíþjóð: Óháð mat á fjögurra ára fresti. Árlegt mat fjárlaganefndar	<ul style="list-style-type: none">Árlegt mat óháðrar nefndar
3 Árangurs-tenging	<ul style="list-style-type: none">Engin formleg tenging	<ul style="list-style-type: none">Nýja Sjáland: Ráðherra getur sagt seðlabankastjóra upp störfum ef frammistöðu við að ná markmiðum er ábótavant	<ul style="list-style-type: none">Mat nefndarinnar notað við ákvörðun um endurráðningu seðlabankastjóra

***Innleiddur verði þjóðhags-
varúðarramma og breiðari flóra
tækja verði til staðar***

Með traustari þjóðhagsvarúðarramma og auknum möguleikum við beitingu tækja má draga verulega úr kerfisáhættu

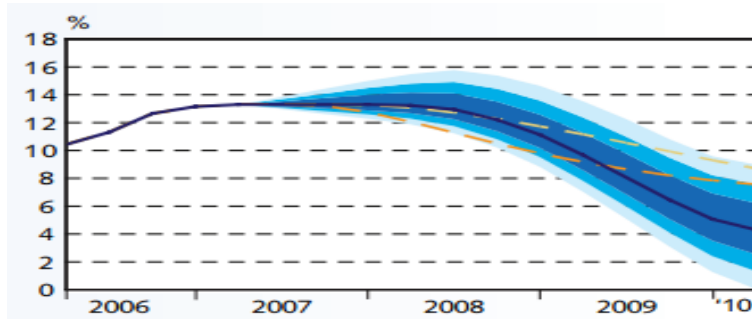
***Seðlabankinn styrki áhrif sín á
markaðsvæntingar með meira
gegnsæi og auknu
upplýsingaflæði***

Samhliða auknu gegnsæi í vaxtastefnu sinni ætti Seðlabankinn að auka þátttöku sína í almennri umræðu og fræðslumálum

Birting vaxtaferils myndi styrkja áhrif á væntingar

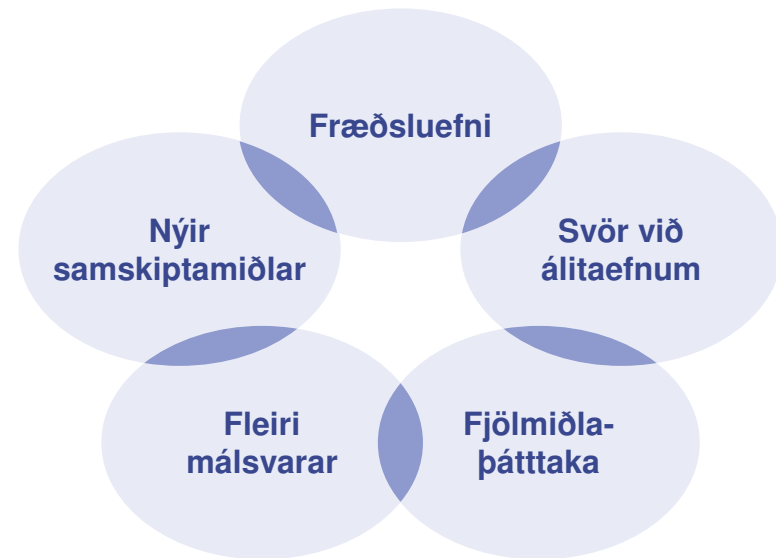
- Seðlabankinn birti eigin spá um stýrivaxtaferil í Peningamálum frá 2007 til 2008

Árangur:

- Væntingar færðust í átt að birtum ferli
- Aukin áhrif á væntingar um langtíma vexti
- Aukin umræða um langtíma vaxtastefnu bankans í stað einstakra ákvarðana

Samhliða ætti bankinn að breikka þátttöku í umræðu

- Því meiri **almennur skilningur** sem ríkir á hlutverki og aðferðum bankans því líklegri eru þær til að skila tilsettum árangri
- Með **virkrri þátttöku í umræðu** um álitamál getur bankinn aukið vægi sitt sem skoðanamótandi aðili

Við leggjum til 9 tillögur sem ætlað er að styðja við aukinn efnahagslegan stöðugleika og trúverðugleika hagkerfisins

Húsnæðismarkaður

- Regla um 1,5% VLF hagsveituleiðrétta fjárlagaafgang
- Flammí um heildarfjármál hins opinbera, dættun og eftirfygni
- Óháð fjármélaráð til aðhalds
- Endurskoðun á umgjörð peningamála á 5 ára fresti
- Ábyrgð peningastofnunarnefndar og Seðlabankastjóra aukin
- Fjórhagsvenjðarflammi og breiðari flóra tekið Seðlabanka
- Seðlabankinn styrki markaðsvæntingar með meira gegnsevi
- 8 Nýtt fyrirkomulag á húsnæðislánamarkaði**
- Gæðar verði umbætur á fyrirkomulagi hjálasamninga

Ullamólið
Brenninn
GFS-ís
5 ára planið
Sí Kladdinn
Vorkærafabliot
Gjaltarhornið
Danska leiðin
Lánarkú sáttin

Sterkur húsnæðislánamarkaður þjónar lykilhlutverki til að tryggja stöðugleika á mörkuðum og sjálfbærni í ríkisfjármálum

Þróun húsnæðismarkaðar snertir fjárhag heimila, fjármálafyrirtækja og hins opinbera

Heimilin

- **18% ráðstöfunartekna** fara í húsnæðiskostnað
- **68% af heildareignum**
- **70% af heildarskuldum**

Hið opinbera

- Ábyrgðir fyrir **um 50% af VLF** (Íbúðalánasjóður)
- Háar tilfærslur vegna húsnæðisbóta

Fjármála- markaður

- **11,5% af heildareignum** bankanna
- Lífeyrissjóðir eiga **~60%** af íbúðalánabréfum, **um 630 ma.kr**

Húsnæðislánamarkaður hefur skapað áskoranir í hagstjórn

Neyslu- hegðun

- Miklar breytingar á fasteignaverði hafa ýtt undir sveiflur í einkaneyslu vegna auðsáhrifa og skuldsetningar

Fjármála- stöðugleiki

- Hraður vöxtur skulda heimila og óvarkár útlánastefna banka og ÍLS á fasteignamarkaði dró úr fjármálastöðugleika

Sjálfbærni í ríkis- fjármálum

- Rekstur Íbúðalánasjóðs hefur skapað umtalsverðar fjárhagslegar byrðar fyrir ríkissjóð

Mikilvægt er að móta stöðugra og áhættuminna kerfi án beinnar fjárhagslegrar áhættu hins opinbera

***Fyrirkomulag á húsnæðis-
lánamarkaði verði endurskoðað***

Við leggjum til breytingar sem byggja á danskri fyrirmynd og hafa reynst vel við að tryggja stöðugleika¹

1 →

Húsnæðislán verði **einungis veitt af stofnunum sem hafa leyfi til umsýslu veðlána** og starfi þær allar undir sama regluverki

2 →

Ríkisábyrgð verði afnumin af framtíðarútgáfu skuldabréfa Íbúðalánasjóðs

3 →

Hið opinbera **tryggi efnaminna fólki úrræði** í húsnæðismálum með árangursríkum hætti

¹ Tillögur eru að stórum hluta í takt við nýlegar tillögur ASÍ

Með nýju fyrirkomulagi ríkir gagnsæi á markaði, kostnaður og áhætta eru lágmörkuð og hagur lántaka tryggður

Stöðu efnaminna fólks má tryggja með öðrum leiðum en verið hefur

Tryggja mætti úrræði í húsnæðismálum með árangursríkum hætti með öðrum leiðum

Leið 1: Uppbygging félagslegs húsnæðiskerfis¹

- Byggt verði upp fullnægjandi framboð félagslegra íbúða sem eingöngu standa efnaminni til boða
- Leigjandi hefur fastan búseturétt
- Kaupverð fjármagnað með blöndu af framlagi íbúa, stofnfé frá sveitarfélagi og láni frá húsnæðislánastofnun
- Ríkið veitir vaxtastyrki

Leið 2: Samræmt og sterkt húsnæðisbótakerfi

- Í stað núverandi kerfis með ólíkt fyrirkomulag vaxta- og leigubóta verði komið upp samræmdum húsnæðisbótum
- Bætur hafðar nægjanlega háar til að tryggja efnaminni búsetuúrræði
- Upphæð tengd heimilstekjum og stærð

Fjölbættur ávinningur væri af skýrri langtímalausn á húsnæðislánamarkaði

1. Aukinn stöðugleiki og gagnsæi

- Vegna stærðar og umfangs húsnæðismarkaðar í hagkerfinu þjónar hann **lykilhlutverki til að tryggja efnahagslegan stöðugleika**
- Aukinn stöðugleiki og gagnsæi styður við jafnvægi í **neyslu**, skynsamlegar **fjárfestingarákvarðanir** og minni sveiflur í **eignaverði**

2. Sterkari staða ríkissjóðs

- Óvissa ríkir nú um **umfang þess kostnaðar** sem kemur til með að falla á ríkissjóð vegna **Íbúðalánasjóðs**
- Gagnsæi um kostnað og skynsamleg langtímalausn er líkleg til að skila ríkissjóði **auknum trúverðugleika og betri vaxtakjörum** til lengri tíma

3. Árangursrík húsnæðisúrræði

- Erfið staða á húsnæðislánamarkaði **takmarkar þau úrræði** sem í boði eru fyrir efnaminna og ungt fólk
- Árangursríkar leiðir eru færar sem geta skilað **auknum möguleikum** í húsnæðisúrræðum og **samræmi** milli leigjenda og eigenda án aukins tilkostnaðar

Við leggjum til 9 tillögur sem ætlað er að styðja við aukinn efnahagslegan stöðugleika og trúverðugleika hagkerfisins

- 1 Regla um 1,5% VLF hagsveifluáhröðun (járlegaaukning)
- 2 Regla um heildarþjálfun til að tryggja fjárfestingu og efnisþróun
- 3 Öndun fjármálaáhrifa aðstoða
- 4 Eru skattabætur á umgjörð peningamála á 5 ára fresti
- 5 Aðlögun peningastærðumeindar og Seðlabankastjóra aukin
- 6 Þróðagsvarðanarmyni og breiddar fjárfestinga Seðlabanka
- 7 Seðlabankinn styrkir markaðsáætlunir með meira gagnsemi
- 8 Nýtt fyrirkomulag á húsnæðismarkaði

Vinumarkaður

- 9 Gerðar verði umbætur á fyrirkomulagi kjarasamninga

Íslenska sáttin

Íslenskur vinnumarkaður er sveigjanlegur og skilvirkur en hefur ekki stutt við stöðugt verðlag í nægjanlega ríkum mæli

Staða á vinnumarkaði er sterk...

Sveigjanlegur vinnumarkaður

- Hreyfanleiki mikill milli greina, landssvæða og jafnvel landa
- Vinnuafli erlendis frá aðgengilegt
- Ráðning starfsfólks og fækkun tiltölulega auðveld
- Vinnutími sveigjanlegur
- Raunlaun sveigjanleg

Lítið atvinnuleysi og mikil atvinnuþátttaka

- Há atvinnuþátttaka kvenna og ungs fólks
- Fólk vinnur lengra fram á ævikvöldið en gengur og gerist

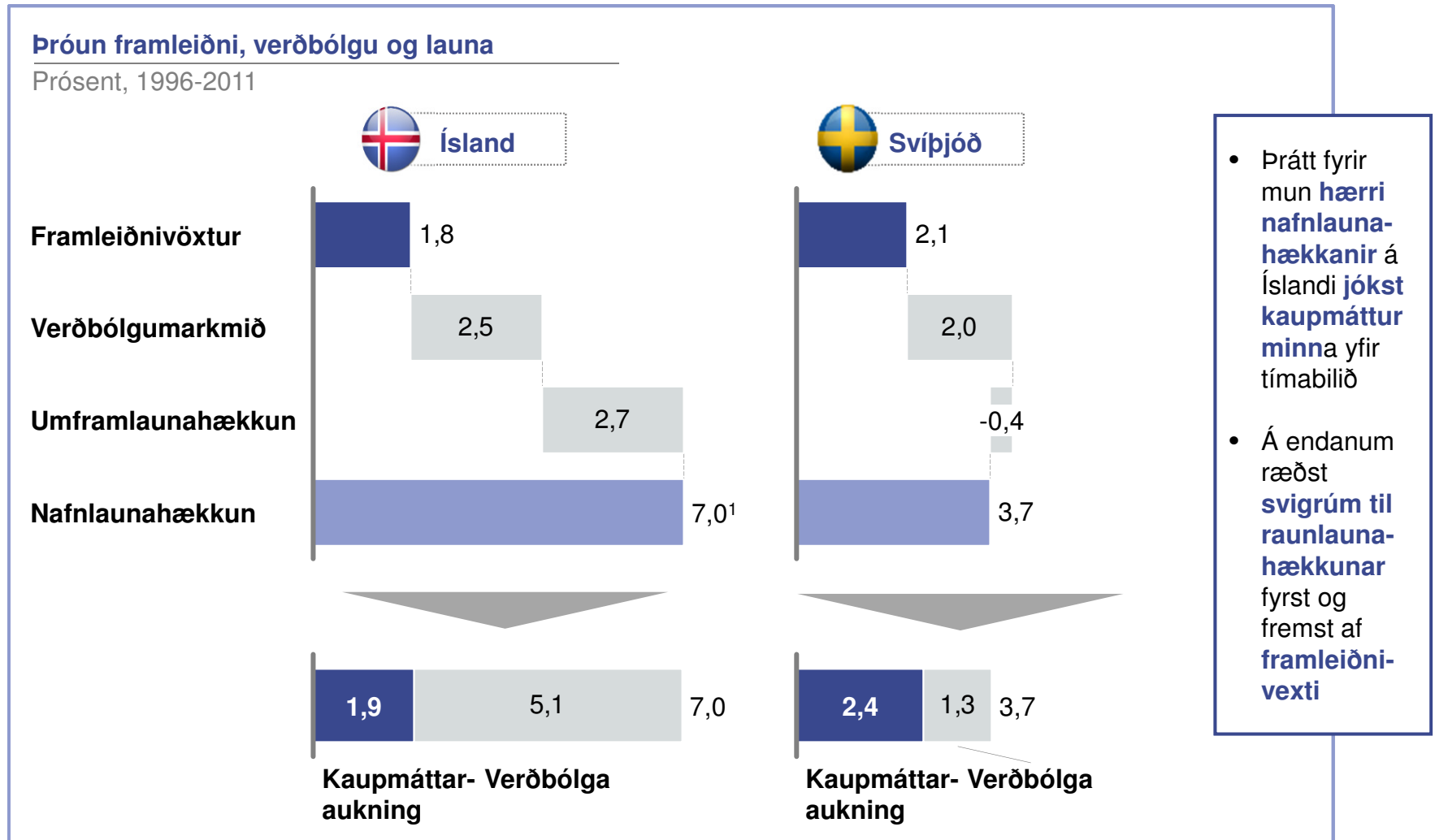
...en betur má ef duga skal

Launahækkanir hafa gjarnan verið umfram það sem samrýmist stöðugu verðlagi

- Úr takti við nágrannalönd
- Kemur fram í mikilli verðbólgu og óstöðugu umhverfi samkeppnisgreina
- Víxlhækkanir launa og verðlags ...
- ... með gengisfellingum inn á milli

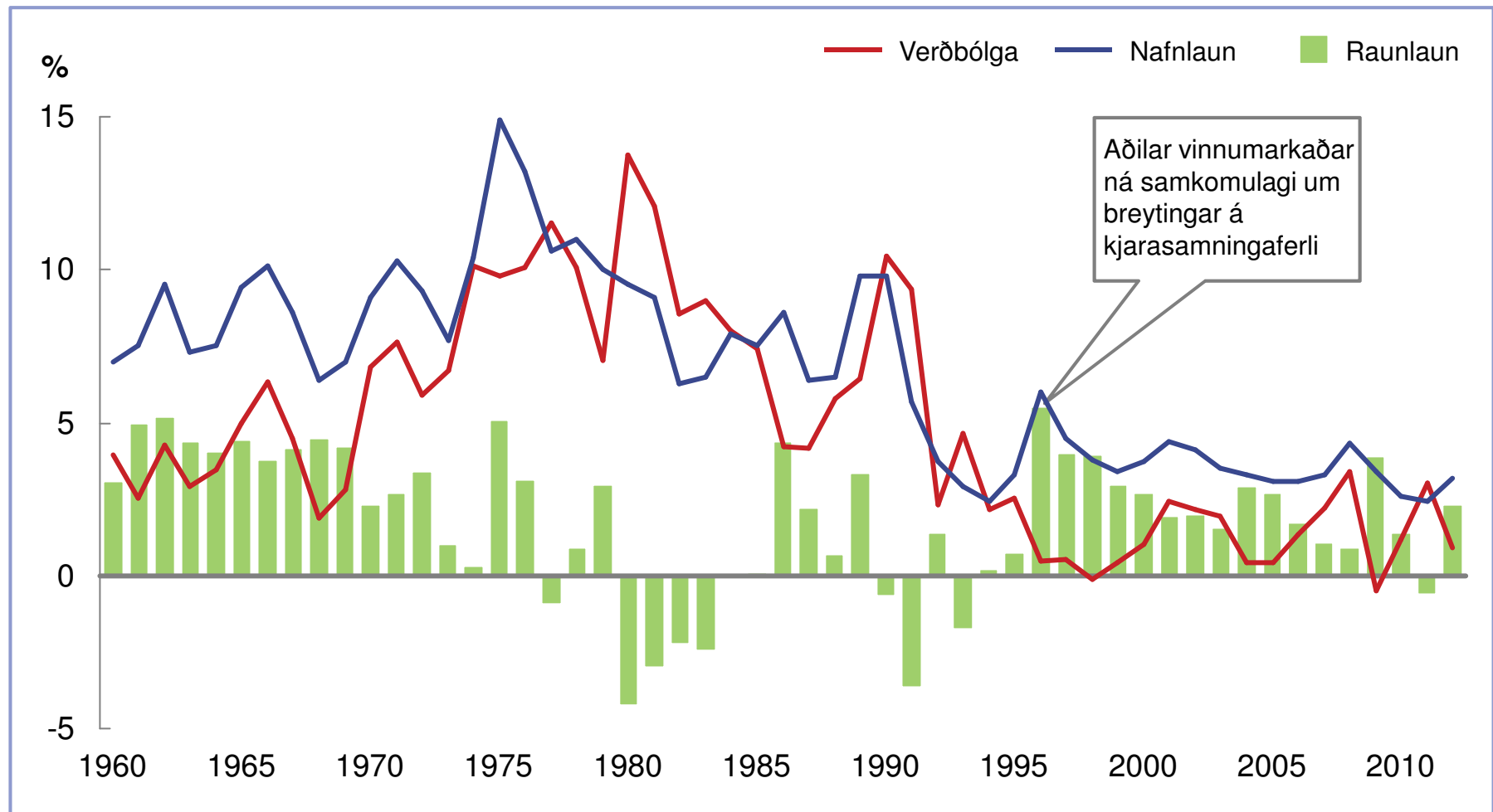
Til lengri tíma er ljóst að raunlaun munu eingöngu hækka sem nemur aukinni verðmætasköpun hagkerfisins

1 Nafnlaunahækkun má að hluta rekja til almenns launaskriðs fremur en almennra kjarasamninga

Reynsla Svíþjóðar: 1996-2011 samanborið við 1981-1995

Nafnlaunahækkunir á ári: 3,7% samanborið við 6,5%
Heildarhækkun raunlauna: 46% samanborið við 0%

Árið 1997 náðu aðilar vinnumarkaðar í Svíþjóð heildstæðu samkomulagi um kjarafæri og forsendur launaþróunar

1 Sameiginleg markmið skilgreind

- Stuðla að iðnvæddu, arðbæru og samkeppnishæfu atvinnulífi
- Koma á aðstæðum til að draga úr atvinnuleysi
- Byggja grundvöll fyrir heilbrigða launaþróun

2 Samstaða um leiðir til árangurs

- Gefa verðstöðugleika og verðbólguþéttunni aukinn forgang...
- ...og þar með **raun**launahækkunir mögulegar samhliða lægri **nafn**launahækkunum
- ...án neikvæðra áhrifa í formi hærri vaxta og verri samkeppnishæfni

3 Samkomulag um sértækar aðgerðir

- Nýtt verklag við kjarasamninga til stuðnings við uppbyggilegar viðræður og útkomur í jafnvægi
- Sjálfvirk úrræði sem tryggja að samningsaðilar hefji viðræður fyrr og halda sér við efnið
- Ríkissáttasemjari með sterkt umboð

***Gerðar verði umbætur á
fyrirkomulagi kjarasamninga***

Aðilar vinnumarkaðar tryggja í samvinnu við stjórnvöld að kjarasamningagerð styðji við markmið um stöðugleika¹

A Sátt um forsendur

- Kjarasamningar undirbúnir með gagnasöfnun og greiningu með þátttöku aðila vinnumarkaðar
- Svigrúm til launahækkana ákveðið með hliðsjón af samkeppnisstöðu og markmiði um verðstöðugleika
- Svigrúm til frávika byggir á framleiðniaukningu

B Sterkari rammi

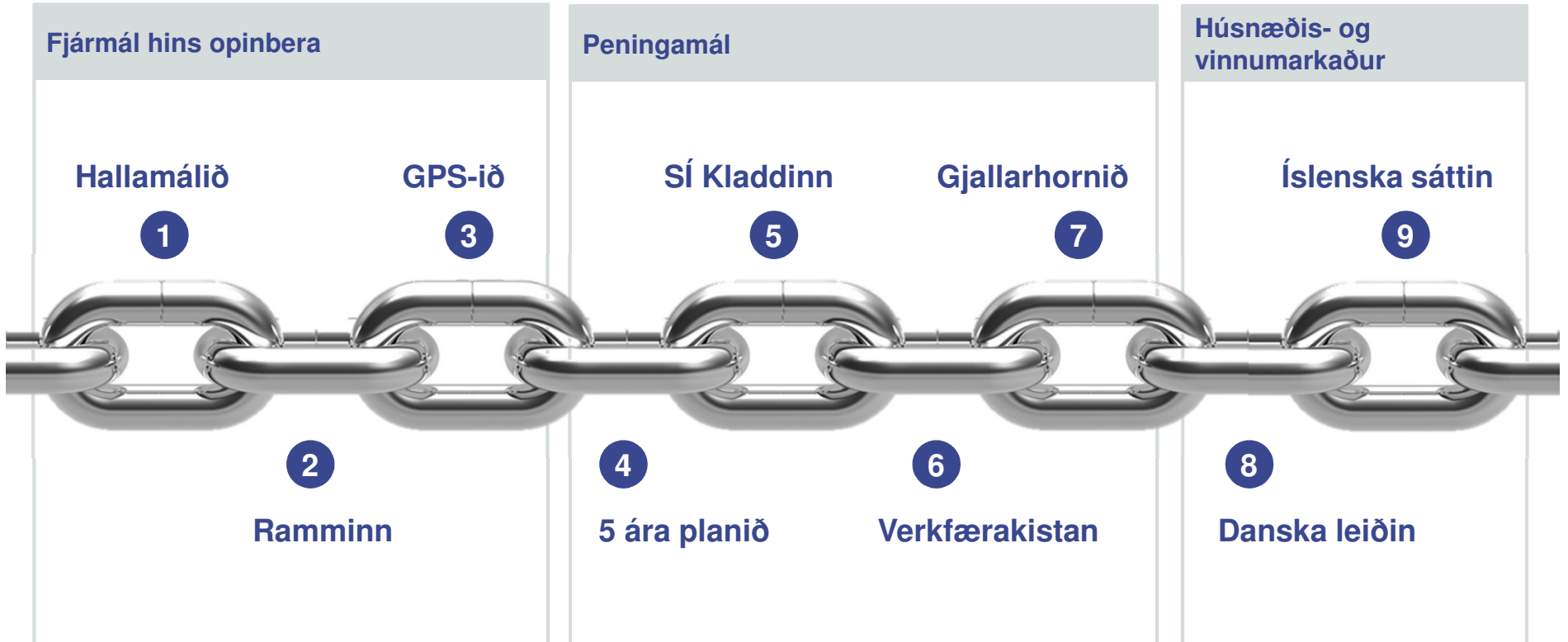
- Viðræður hefjist fyrr og skilgreind úrræði til staðar ef samningaferli tefst
- Ríkara umboð ríkissáttasemjara

Þessar úrbætur nást að hluta til í gegnum löggjöf - en fyrst og fremst með samkomulagi aðila á vinnumarkaði

¹ Aðilar vinnumarkaðar eru að skoða þessi mál ásamt Ríkissáttasemjara

Tillögurnar styðja hver við aðra og heildarárangurinn veltur á styrk allra hlekkja innan keðjunnar

Með samstöðu og sterkum ramma byggjum við umgjörð fyrir langtímahagvöxt og bætt lífskjör á Íslandi

